

V Bruseli 10. decembra 2018
(OR. en)

15086/18

CFSP/PESC 1150
COPS 470
CSDP/PSDC 712
COHOM 161
RELEX 1047

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	14943/18
Predmet:	Ženy, mier a bezpečnosť – závery Rady (10. decembra 2018)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o ženách, mieri a bezpečnosti v znení, ktoré Rada prijala na svojom 3 662. zasadnutí 10. decembra 2018.

ZÁVERY RADY O ŽENÁCH, MIERI A BEZPEČNOSTI

RADA prijala tieto závery:

1. Rodová rovnosť a ľudské práva sú základom európskych hodnôt a predstavujú samostatné priority, ktoré sa uplatňujú vo všetkých politikách Európskej únie. Rada pripomína, že Európska únia a jej členské štáty sa zaviazali plne vykonávať program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť, ktorý pozostáva z rezolúcie Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov (BR OSN) č. 1325 a nadväzujúcich rezolúcií, a zabezpečiť jeho plné začlenenie do všetkého úsilia EÚ na podporu udržateľného mieru, bezpečnosti, ľudských práv, spravodlivosti a rozvoja v kontexte spolupráce EÚ s iným regionálnymi a medzinárodnými organizáciami, ako sa uvádza v globálnej stratégii EÚ. Dosiahne sa to začleňovaním rodového hľadiska do všetkých politik EÚ vrátane politik v oblasti bezpečnosti, predchádzania konfliktom a ich riešenia, ako aj v oblasti budovania dlhodobého mieru. V tejto súvislosti EÚ a jej členské štáty v OSN podporujú vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť.
2. Rada víta nový strategický prístup EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti, ktorý ďalej rozvíja komplexný prístup k vykonávaniu rezolúcií BR OSN č. 1325 a 1820 o ženách, mieri a bezpečnosti zo strany EÚ z roku 2008 a nahrádza ho. V uvedenom strategickom prístupe EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti sa zdôrazňuje, že v súlade s Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj, jej cieľmi udržateľného rozvoja a s konsenzom o rozvoji sú na dosiahnutie udržateľného a trvalého mieru a bezpečnosti ako neoddeliteľných zložiek ľudských práv a udržateľného rozvoja potrebné konkrétne záväzky a opatrenia, ako aj zapájanie žien a dievčat, posilňovanie ich postavenia, ich ochrana a podpora. Rada okrem toho víta prístup uplatňovaný v rámci programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť k riešeniu sexuálneho násillia počas konfliktov ako súčasť nepretržitého sledu rodovo podmienenej zraniteľnosti a násillia, ktoré sú úzko prepojené s pretrvávajúcou nerovnosťou a všeobecnejšími útokmi na rodovú rovnosť, ľudské práva žien a dievčat vrátane online, digitálneho a kybernetického násillia.

3. Rada opätovne potvrdzuje, že program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť sa má uplatňovať vo všetkých vonkajších činnostiach EÚ a je teda dôležitým prvkom integrovaného prístupu k vonkajším konfliktom a krízam vzhľadom na výzvy uvedené v globálnej štúdii OSN týkajúcej sa rezolúcie BR OSN č. 1325. Rada pripomína, že Európska únia a jej členské štáty sa zaviazali naďalej ako kľúčovú stratégiu využívať rodovú analýzu, získavanie rozčlenených údajov (ktoré sa týkajú pohlavia, veku a zdravotného postihnutia, ale nemusia sa nevyhnutne obmedzovať len na ne) a uplatňovanie rodového hľadiska, a to spolu s vyváženým zastúpením mužov a žien a osobitnými opatreniami na dosiahnutie rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien vo všetkých príslušných politických rámcoch, okrem iného v oblastiach zahraničnej a bezpečnostnej politiky, rozvoja, obchodu, financií, humanitárnej pomoci, migrácie, spravodlivosti a vzdelávania, ako aj v oblasti predchádzania násilnému extrémizmu a terorizmu a boja proti nim.
4. V strategickom prístupe EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti sa určujú opatrenia v rámci kľúčových oblastí, ktoré sa týkajú prevencie, ochrany, pomoci a obnovy, a v rámci dvoch hlavných a prierezových aspektov, ktorými je uplatňovanie rodového hľadiska a účasť. Tieto opatrenia sú prepojené a vzájomne sa posilňujú. Rada tiež víta skutočnosť, že v strategickom prístupe EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti sa uznáva rôznosť identít a ich pretínajúce sa prvky, ako aj to, že sa v ňom kladie dôraz na to, aby ho vykonávali všetci a aby bol prínosom pre všetkých. V tejto súvislosti je dôležité naďalej zapájať mužov a chlapcov ako pozitívnych nositeľov zmeny.
5. Rada potvrdzuje, že vykonávanie strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti by sa malo dosiahnuť prostredníctvom politického a diplomatického zapojenia vedenia EÚ, umožnenia rovnocennej a zmysluplnej účasti žien na všetkých vonkajších činnostiach EÚ, a to nielen v otázkach týkajúcich sa práv žien, ale na všetkých činnostiach, okrem iného aj v oblasti mieru a bezpečnosti.

6. Rada opätovne potvrdzuje, že cieľom programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť je zabezpečiť, aby sa práva, zmenotvornosť a ochrana žien a dievčat dodržiavali a presadzovali pred konfliktom, počas neho i po ňom. Program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť je teda všeobecne uplatniteľný a musí sa preto vykonávať vo vnútri Európskej únie a jej členských štátov, ako aj vo vonkajšej činnosti, aby tieto činnosti mohli byť súdržné, presvedčivé a účinné. Dosiahne sa to začleňovaním rodového hľadiska a účasti žien do všetkých kontextov, počnúc analýzou konfliktu až po následné kroky vrátane sprostredkovania dialógu, mediácie, mierových rokovaní a iných nástrojov na predchádzanie konfliktom a ich riešenie. Dosiahne sa to aj zavedením osobitných opatrení vrátane vyškolenia vojenských a policajných síl so zameraním na rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien a dievčat.
7. Rada pripomína, že zodpovednosť za vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť nesú členské štáty, ako aj všetci ostatní aktéri Európskej únie vrátane Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ), delegácií EÚ, hlavného poradcu ESVČ pre rodové otázky a otázku žien, mieru a bezpečnosti, útvarov Komisie, osobitných zástupcov EÚ a misií a operácií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP), čo je pre podporu a vykonávanie strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti zásadné. Je dôležité, aby strategický prístup EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti vykonávali aj subjekty, ktoré majú prepojenia s EÚ, ako sú dodávatelia alebo organizácie financované Európskou uniou. Rada zdôrazňuje, že je dôležité, aby členské štáty pri vypracúvaní národných akčných plánov zohľadňovali strategický prístup EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti.
8. Rada víta komplementárnosť a synergie medzi akčným plánom EÚ pre rodovú rovnosť (GAP II) a strategickým prístupom EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti. Rada zdôrazňuje, že strategický prístup EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti, ako aj akčný plán GAP II sú relevantnými politickými rámcami na odstránenie všetkých foriem diskriminácie a násillia, ktorými trpia ženy a dievčatá. Rada okrem toho nabáda ESVČ a útvary Komisie, aby naďalej hľadali zjednodušené, ľahko použiteľné a účinné spôsoby merania, monitorovania, hodnotenia a podávania správ v tejto oblasti.

9. Rada ďalej so záujmom očakáva vytvorenie stručného, špecifického, merateľného a dosiahnuteľného akčného plánu na účinné vykonávanie a podporu strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti do prvého štvrťroka 2019. Tento akčný plán sa zosynchronizuje s akčným plánom GAP II.
10. Rada víta perspektívu posilnenia a nadviazania partnerstiev a spojenectiev s inými medzinárodnými, multilaterálnymi a regionálnymi organizáciami a predovšetkým návrh, aby sa vytvorili formálne platformy pre spoluprácu na všetkých úrovniach. Tie by mali v záujme účinného a udržateľného vykonávania strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti zahŕňať zriadenie vhodných fór na výmenu skúseností a najlepších postupov a na podporu interakcie medzi odborníkmi z praxe vrátane poradcov pre rodové otázky a kontaktných miest v oblasti žien, mieru a bezpečnosti, ako aj podporu existujúcich sietí mediátoriek.
11. Rada víta skutočnosť, že sa pri príprave a vypracúvaní strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti uplatňoval inkluzívny proces, a to prostredníctvom dialógu s útvarmi Komisie, členskými štátmi EÚ, poradcami pre rodové otázky z misií a operácií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP), partnermi z občianskej spoločnosti, so zástupcami akademickej obce a s inými multilaterálnymi a regionálnymi partnermi. Inkluzívny prístup by mal zostať štandardným pracovným postupom aj v procesoch vypracúvania návrhov v budúcnosti.
12. Rada zdôrazňuje, že vo všetkých fázach vykonávania strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti, ako aj počas celého politického cyklu, t. j. od návrhu po hodnotenie, je dôležité úzke zapojenie tretích krajín, partnerov a občianskej spoločnosti vrátane miestnych, regionálnych a medzinárodných organizácií občianskej spoločnosti, aktivistov z radov občanov a organizácií pre práva žien, ako aj spolupráca s nimi. Takáto spolupráca by sa mala uskutočňovať inkluzívnym a objektívnym spôsobom.
13. Rada vyzýva vysokú predstaviteľku, aby sa k tejto otázke vrátila a podala správu o činnostiach a pokroku neformálnej pracovnej skupiny EÚ pre ženy, mier a bezpečnosť, ako aj o najúčinnnejších spôsoboch a konkrétnych krokoch na dosiahnutie hlavných cieľov EÚ v oblasti rodovej rovnosti, posilnenia postavenia žien a plného vykonávania programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť.

ESVČ, november 2018

**Strategický prístup EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti
2018**

Zhrnutie

Strategický prístup EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti bol vypracovaný na žiadosť členských štátov Európskej únie a koordinovala ho Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) v spolupráci so všetkými relevantnými zainteresovanými stranami na úrovni inštitúcií EÚ. Je stelesnením trvalého záväzku a úsilia EÚ účinne vykonávať rezolúciu Bezpečnostnej Rady OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti a nadväzujúce rezolúcie o rodovej rovnosti a posilnení postavenia žien. Strategický prístup EÚ zahŕňa odborné znalosti, najlepšie postupy a skúsenosti získané v tejto oblasti a jeho cieľom je byť zdrojom pre všetky etapy tohto úsilia, ktoré povedie ku konkrétnym a komplexnejším opatreniam na posilnenie a vykonanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť a vo všetkých vonkajších vzťahoch EÚ. Je tiež ukážkou toho, ako sa táto oblasť presadzuje vo všetkých politických rámcoch EÚ týkajúcich sa rodovej rovnosti.

Rodová rovnosť je zásada, ktorá sa vinie záväzkami všetkých inštitúcií EÚ vo všetkých ich interných aj externých aktivitách a uplatňuje sa v jednotlivých fázach politik, stratégií, akčných plánov a projektov EÚ týkajúcich sa rozvoja, humanitárnej pomoci, vzdelávania, migrácie atď.

V strategickom prístupe EÚ sa rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien uznávajú ako predpoklad riešenia cyklu konfliktu (prevencia, riadenie a riešenie); analyzujú sa a uvádzajú v ňom príklady činností EÚ a určujú sa v ňom tiež prostriedky na najúčinnnejšie vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť.

Strategický prístup EÚ je pevným základom na dosiahnutie rovnosti ženami a mužmi – základnej hodnoty Európskej únie – zapájaním žien a dievčat, posilňovaním ich postavenia, ich ochranou a podporou v záujme dosiahnutia mieru a bezpečnosti.

V strategickom prístupe EÚ sa zdôrazňuje význam vedúceho postavenia a pôsobenia žien ako zmenotvorného činiteľa vo všetkých oblastiach politiky a plánovania týkajúcich sa mieru a bezpečnosti. Jeho cieľom je zaistiť, aby ženy a dievčatá z rôznorodého prostredia mali možnosť rovnocenne a zásadne sa zúčastňovať na predchádzaní konfliktom a ich a riešení a na predchádzaní násiliu súvisiacemu s konfliktmi vrátane všetkých foriem sexuálneho a rodovo motivovaného násilia. Ďalej je strategický prístup EÚ zameraný na zapojenie mužov a chlapcov ako kladných činiteľov zmeny, poukazuje na potrebu zaoberať sa rodovými stereotypmi a mechanizmami sociálneho vylúčenia a meniť ich.

V prvej časti dokumentu sa stanovujú hlavné zásady Strategického prístupu EÚ k programu zameranému na ženy, mier a bezpečnosť. Zdôrazňuje sa univerzalita programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť, povinnosť všetkých aktérov a členských štátov EÚ vykonávať jeho záväznú povahu, a to aj vo všetkých interakciách s krajinami, ktoré nie sú členmi EÚ. Stanovujú sa v ňom základné zložky uplatňovania rodového hľadiska, účasti, prevencie, ochrany, pomoci a obnovy. Kladie sa osobitný dôraz na ústrednú povahu rodovej analýzy a uplatňovania rodovej perspektívy a súčasné posilnenie normatívneho rámca EÚ týkajúceho sa úplnej rovnosti medzi mužmi a ženami.

V druhej časti sa identifikujú konkrétne oblasti, v ktorých sa vyžaduje posilnené vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť, okrem iného posilňovaním prevzatia zodpovednosti, budovaním kapacít a odbornej prípravy, ako aj postupmi monitorovania, hodnotenia a podávania správ, a to na miestnej, národnej aj regionálnej úrovni.

Podstatné sú tieto aspekty strategického prístupu EÚ:

- dôraz na vedúce postavenie, práva a zmenotvornosť žien vo všetkých oblastiach politiky a plánovania súvisiacich s mierom a bezpečnosťou, uznanie rol, ktoré ženy, muži, dievčatá a chlapci z rôznorodého prostredia zohrávajú pri podpore mieru a rodovej rovnosti a pri predchádzaní násilnému konfliktu a jeho riešení, ako aj pri predchádzaní všetkým formám násilia vrátane sexuálneho a rodovo motivovaného násilia. Platí to aj pre mierové a rozhodovacie procesy vo všetkých vonkajších nástrojoch EÚ vrátane misií a operácií SBOP a vo všetkých oblastiach politiky.
- Závazok analyzovať a riešiť základné príčiny konfliktov a rodovej nerovnosti vychádzajúce z rodu v EÚ aj mimo nej v ranom štádiu plánovania všetkých vonkajších činností EÚ.
- Pre úspech EÚ v tejto oblasti bude kľúčová plná podpora (politická aj finančná) miestnym, národným aj medzinárodným organizáciám občianskej spoločnosti vrátane skupinám žien a aktivistov z radov občanov, ktorí pomáhajú budovať mier, spochybňovať násilné rodové normy a predchádzať sexuálnemu a rodovo motivovanému násiliu. Zahŕňa to pôsobenie EÚ smerom k organizáciám občianskej spoločnosti, v ktorých ženy majú vedúce postavenie, určujú tvorbu stratégií, podporujú prevzatie zodpovednosti na miestnej úrovni a prispievajú k budovaniu vnútroštátnych kapacít.
- Závazok systematicky začleňovať rodové hľadisko na základe rodovej analýzy do všetkých oblastí a činností týkajúcich sa mieru a bezpečnosti vrátane všetkých politických a strategických dialógov, dialógov o ľudských právach, formulovania všetkých súvisiacich politík a procesov tvorby politík, výskumu, analýzy a posudzovania, plánovania a výkonu, ako aj relevantných postupov monitorovania, hodnotenia a podávania správ.

- Rodová rovnosť je kľúčovým cieľom všetkých vonkajších činností EÚ, okrem iného aj rozvoja, predchádzania násilnému extrémizmu a boja proti nemu, boja proti terorizmu a migrácii.
- Systematické začleňovanie rodového hľadiska do všetkých intervencií/mechanizmov predchádzania konfliktom a budovania mieru, ako do požiadaviek EÚ voči partnerom pri ich vykonávaní. Zaistiť, aby v rámci celého projektového cyklu zohľadnili potenciálne rozdielne situácie, skúsenosti a potreby žien a mužov, dievčat a chlapcov z rôzneho prostredia.

Strategický prístup EÚ tak kladie program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť do centra celého spektra spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ ako základný nástroj s cieľom zaistiť, aby sa vždy dodržiavali a presadzovali práva, zmenotvornosť a ochrana žien a dievčat a aby sa ženám všetkých vekových kategórií zaručila zmysluplná a rovnocenná úloha žien všetkých vekových kategórií v rozhodovacom procese predchádzania konfliktom, vytváraní a budovaní mieru a obnove po skončení konfliktu.

Úvod

1. Rovnosť medzi mužmi a ženami je jednou zo základných hodnôt EÚ podľa zmlúv EÚ a Charty základných práv EÚ¹, ktorá výslovne zakazuje diskrimináciu. V akčnom pláne EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020 (GAP II²) sa uvádza, že EÚ musí podporovať rovnosť medzi mužmi a ženami vo všetkých svojich činnostiach a musí zaistiť, aby sa táto požiadavka uplatňovala vo všetkých oblastiach politiky. V Pekinskej akčnej platforme (1995³) sa uvádza, že rodová rovnováha a zohľadnenie rodového hľadiska sú kľúčové na dosiahnutie rovnosti žien a mužov. V Dohovore o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien⁴ je základom na dosiahnutie rovnosti medzi ženami a mužmi to, že sa ženám zabezpečí rovnaký prístup k politickému a verejnému životu, vzdelaniu, zdravotníctvu a zamestnaniu a rovnaké príležitosti v nich. Politika EÚ pri globálnom, regionálnom a vnútroštátnom vykonávaní programu zameranom na ženy, mier a bezpečnosť⁵ je v plnom súlade s hodnotami a záväzkami stanovenými v uvedených nástrojoch.

¹ Charta základných práv Európskej únie (2012/C 326/02), (Ú. v. EÚ C 326, 26.10.2012, s. 391).

² Rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien: ako môžu vonkajšie vzťahy EÚ v období 2016 – 2020 zmeniť život dievčat a žien (SWD(2015)0182), 21. septembra 2015 (akčný plán EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020 (GAP II), v ktorom sa stanovujú požiadavky na plnenie záväzkov EÚ v oblasti rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien vo vzťahoch s partnerskými krajinami a vo všetkých vonkajších vzťahoch EÚ. Vzťahuje sa na činnosti Komisie a Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) zahŕňajúce partnerské krajiny, najmä rozvojové krajiny, krajiny zapojené do procesu rozširovania a krajiny európskeho susedstva, vrátane krajín v nestabilnej, postkonfliktnej a núdzovej situácii, ako aj činnosti členských štátov EÚ.

https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/150921_final_swd_gap.pdf

³ Štvrtá svetová konferencia OSN o ženách: Opatrenia na podporu rovnosti, rozvoja a mieru v roku 1995. Vyhlásenie konferencie: Pekinská deklarácia a akčná platforma.

⁴ Rezolúcia OSN č. 34/180, prijatá Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov v roku 1979.

⁵ Podľa neformálnej akčnej skupiny EÚ pre ženy, mier a bezpečnosť odkazy na program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť zahŕňajú aj tieto rezolúcie BR OSN: 1325 (2000), 1820 (2009), 1888 (2009), 1889 (2010), 1960 (2011), 2106 (2013), 2122 (2013), 2242 (2015), 2272 (2016) a 2331 (2016).

2. V Globálnej stratégii pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie („globálna stratégia“⁶) sa opätovne potvrdzuje, že EÚ uznáva a bude podporovať úlohu žien v mierovom úsilí vrátane toho, aby ženy zohrávali vedúcu úlohu, a to od vykonávania rezolúcií BR OSN o ženách, mieri a bezpečnosti po zlepšovanie vlastnej rodovej vyváženosti EÚ. Cieľom globálnej stratégie je tiež zvýšiť účasť žien na tvorbe zahraničnej politiky. Okrem toho sa Európska rada dohodla, že pri vykonávaní globálnej stratégie by sa hľadisko žien, mieru a bezpečnosti malo spolu s hľadiskom rodovej rovnosti a posilňovania postavenia žien naďalej zohľadňovať vo všetkých oblastiach politiky. Týka sa to aj oblasti bezpečnosti a obrany, investovania do odolnosti štátov a spoločností a vypracúvania integrovaného prístupu k vonkajším konfliktom a krízam⁷.

⁶ Rada Európskej únie. Globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie (10715/16), 28. 6. 2016.

⁷ Integrovaný prístup je začlenený do globálnej stratégie EÚ. ESVČ (jún 2016). Spoločná vízia, spoločný postup: Silnejšia Európa. Globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie.

3. V Európskom konsenze o rozvoji⁸ EÚ a jej členské štáty uznávajú, že ženy a dievčatá sú kľúčovou hybnou silou rozvoja a zmeny vrátane ich úlohy pri budovaní mieru, riešení konfliktov a v rámci humanitárnej reakcie. Podobne sa v Európskom konsenze o humanitárnej pomoci⁹ zdôrazňuje, že je dôležité integrovať rodové hľadisko do humanitárnej pomoci, a uznáva, že aktívna účasť žien v humanitárnej pomoci je kľúčová, a že EÚ sa zaväzuje presadzovať túto účasť. V konsenze o humanitárnej pomoci sa tiež uvádza, že do všetkých aspektov humanitárnej pomoci sa musia začleniť stratégie ochrany pred sexuálnym a rodovo motivovaný násilím. Okrem toho sa v konsenze o rozvoji¹⁰ EÚ a jej členské štáty zaväzujú, že budú riešiť všetky aspekty predchádzania sexuálnemu a rodovo motivovanému násiliu v konfliktných a postkonfliktných situáciách a príslušnej reakcie naň a budú podporovať ženy ako subjekty pozitívne pôsobiace v oblasti predchádzania konfliktom a ich riešenia, pomoci a obnovy a budovania udržateľného mieru. Napokon sa v konsenze o rozvoji uvádza, že EÚ a jej členské štáty zaistia, aby sa rodové hľadisko systematicky začleňovalo do všetkých politík. Pomôže to dosiahnuť ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj¹¹ a ciele trvalo udržateľného rozvoja vrátane cieľa trvalo udržateľného rozvoja č. 5 týkajúceho sa rodovej rovnosti a cieľa trvalo udržateľného rozvoja č. 16 týkajúceho sa mierových a inkluzívnych spoločností. Na základe všetkých týchto záväzkov urýchlí EÚ svoje úsilie o dosiahnutie rodovej rovnosti a posilnenie postavenia žien, napríklad tým, že zaistí a umožní vplyvnú a aktívnu účasť žien a organizácií žien na rozhodovaní.

⁸ Nový Európsky konsenzus o rozvoji – „Náš svet, naša dôstojnosť, naša budúcnosť“. Spoločné vyhlásenie Rady a zástupcov vlád členských štátov zasadajúcich v Rade, Európskeho parlamentu a Komisie (Ú. v. EÚ C 210, 30.6.2017, s. 1) (Európsky konsenzus o rozvoji). V Európskom konsenze o rozvoji sa rodová rovnosť a posilňovanie postavenia žien označili za zásadnú prierezovú otázku rozvojovej spolupráce EÚ. V agende 2030 je rodová rovnosť zakotvená medzi cieľmi trvalo udržateľného rozvoja nielen ako samostatný cieľ trvalo udržateľného rozvoja č. 5 týkajúci sa rodovej rovnosti a cieľ trvalo udržateľného rozvoja č. 16 týkajúci sa mierových spoločností, ale aj ako prierezový prvok, ktorý je kľúčový pre dosiahnutie všetkých 17 cieľov trvalo udržateľného rozvoja.

https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

⁹ Spoločné vyhlásenie Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, Európskeho parlamentu a Európskej komisie: Európsky konsenzus o humanitárnej pomoci (Ú. v. EÚ C 25, 30.1.2008, s. 1).

¹⁰ Pozri poznámku pod čiarou č. 8.

¹¹ Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov, Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj, 21. októbra 2015, A/RES/70.1

Ako chápať program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť

4. V novom strategickom prístupe EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti (ďalej len „strategický prístup“) sa určujú základné zásady a priority politiky EÚ vo vzťahu k otázke žien, mieru a bezpečnosti, celkové ciele prístupu, spoločné vymedzenia pojmov a spoločný prístup EÚ k jeho vykonávaniu. Tým sa zaistí súdržnosť medzi jednotlivými nástrojmi vonkajšej činnosti EÚ a v rámci nich, ako aj kontinuita vo vonkajšej činnosti, napríklad predchádzania konfliktom, krízového riadenia a rekonštrukcie a rozvoja po skončení konfliktu. Okrem toho sa v strategickom prístupe stanovujú usmernenia, ako zaistiť, aby vonkajšia činnosť EÚ bola v plnom súlade s komplexným politickým rámcom EÚ v oblasti rodovej rovnosti, posilnenia postavenia žien a žien, mieru a bezpečnosti. Do svojho vykonávania zapája všetkých relevantných aktérov EÚ: vysokého predstaviteľa/podpredsedu Európskej komisie, ktorému pomáha Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) (vrátane delegácií EÚ); relevantné útvary Európskej komisie; misie a operácie v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP) a osobitných zástupcov EÚ. Okrem toho sa očakáva, že strategický prístup budú v čo najväčšej miere dodržiavať všetci aktéri, s ktorými EÚ udržiava vzťahy, ako sú napríklad dodávatelia, organizácie financované EÚ a partneri pri vykonávaní.

5. Program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť, ktorý pozostáva z rezolúcie BR OSN č. 1325 (2000) a nadväzujúcich rezolúcií BR OSN¹², rozširuje pôsobnosť tradičnej bezpečnostnej politiky zdôraznením významu rodového rozmeru v oblasti mieru a bezpečnosti. Je stelesnením dôležitého posunu vo vzore, ako by sa mala dosiahnuť a udržať bezpečnosť a mier, a jeho katalyzátorom. Sústreďuje sa nielen na ochranu žien a dievčat pred násilím počas konfliktov, ale aj na právo žien zúčastňovať sa na rozhodovacích procesoch. V programe zameranom na ženy, mier a bezpečnosť sa zdôrazňuje, že rodová rovnosť je súčasťou otázok mieru a bezpečnosti a že rodové hľadiská nemožno oddeliť od mieru a bezpečnosti. Okrem toho sa v ňom uvádza, že riešenie základných príčin násillia súvisiacich s rodom je kľúčové pre predchádzanie konfliktom.
6. Zámerom programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť je pokryť všetky aspekty prepojenia medzi rodom a konfliktom, ale jeho relevantnosť sa neobmedzuje na situácie v rámci konfliktov. Jeho cieľom je zaistiť, aby sa práva, zmenotvornosť¹³ a ochrana žien a dievčat dodržiavali a presadzovali pred konfliktom, počas neho i po ňom a aby sa ženám všetkých vekových kategórií zaručila zmysluplná a rovnocenná úloha počas všetkých fáz vytvárania a budovania mieru. Preto má program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť v celom spektre spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ¹⁴ ústredné postavenie.

¹² Odkazy na program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť v rámci vykonávania nového strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti zahŕňajú aj tieto rezolúcie BR OSN: 1325 (2000), 1820 (2009), 1888 (2009), 1889 (2010), 1960 (2011), 2106 (2013), 2122 (2013), 2242 (2015), 2272 (2016) a 2331 (2016).

¹³ Svetová banka vymedzuje zmenotvornosť jednotlivca (alebo skupiny) (angl. „agency“) ako schopnosť skutočne sa rozhodovať a premeniť tieto rozhodnutia na želané výsledky. Zmenotvornosť možno chápať ako proces, ktorým ženy a muži využívajú svoje vlohy a hospodárske príležitosti na dosiahnutie želaných výsledkov. Promoting women's agency (Podporovanie pôsobenia žien ako zmenotvorného činiteľa), <http://siteresources.worldbank.org/INTWDR2012/Resources/7778105-1299699968583/7786210-1315936222006/chapter-4.pdf>

¹⁴ Sem patrí okrem iného včasné varovanie, predchádzanie konfliktom, mediácia, riešenie konfliktov, zmierenie, reakcia na krízu, stabilizácia, budovanie štátu, reforma sektora bezpečnosti, odzbrojenie, nešírenie zbraní, kontrola zbrojenia, udržiavanie mieru, nastoľovanie mieru, budovanie mieru, predchádzanie násilnému extrémizmu a terorizmu a boj proti nim, humanitárna a rozvojová pomoc, politická angažovanosť v súvislosti so situáciami konfliktu a nestability.

7. Program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť je všeobecne uplatniteľný, a preto ho musia vykonávať všetci aktéri EÚ a všetky členské štáty a musí sa uplatňovať aj v rámci interakcií s krajinami, ktoré nie sú členmi EÚ. Tento záväzok sa musí dodržiavať a konzistentne plniť aj v kontexte dvojstrannej spolupráce a na medzinárodných fórach. Podpora vnútorného aj vonkajšieho rozmeru programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť je potrebná na to, aby bola vnútorná a vonkajšia politika EÚ súdržná a aby vďaka tomu bola vonkajšia činnosť EÚ dôveryhodná a účinná. Program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť sa bude realizovať začlenením rodového hľadiska do všetkých mierových a bezpečnostných analýz a následných opatrení a vykonávaním konkrétnych opatrení na podporu rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien a dievčat.
8. V programe zameranom na ženy, mier a bezpečnosť sa vyzýva, aby sa rodové hľadisko systematicky začleňovalo do záležitostí týkajúcich sa mieru a bezpečnosti. Zaoberá sa významom zmysluplnej a rovnocennej účasti žien na všetkých formách predchádzania konfliktom, nielen tých, ktoré sa priamo týkajú žien alebo rodových záležitostí. To zahŕňa riešenie konfliktov, mediáciu, budovanie mieru, udržiavanie mieru, humanitárnu reakciu a rekonštrukciu po skončení konfliktu vrátane demobilizácie, odzbrojenia, reintegrácie a reformy sektora bezpečnosti. V programe zameranom na ženy, mier a bezpečnosť sa tiež zdôrazňuje potreba prechádzať sexuálnemu a rodovo motivovanému násiliu a chrániť pred ním ženy a dievčatá. Uvádza sa v ňom, že sexuálne násilie môže predstavovať vojnový zločin, zločin proti ľudskosti alebo genocídu (podľa Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu¹⁵). Program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť sa teda zameriava na právo obetí na spravodlivosť a nápravu v prípade sexuálneho a rodovo motivovaného násilia a zdôrazňuje význam ukončenia beztrestnosti za tieto trestné činy. Okrem toho priznáva každej osobe, ktorej bola spôsobená ujma v dôsledku sexuálneho násilia, vrátane detí, ktoré sa narodili v dôsledku znásilnenia, právo na prístup ku komplexným zdravotným informáciám a službám zdravotnej starostlivosti. To zahŕňa prístup k službám v oblasti reprodukčného zdravia, k spravodlivosti a odškodnému a právo na bezpečnosť a na to, aby obeť neboli opätovne viktimizované, zatracované alebo ostrakizované.

¹⁵ Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu. Štatút bol prijatý 17. júla 1998 na diplomatickej konferencii splnomocnencov OSN o zriadení Medzinárodného trestného súdu. Platnosť nadobudol 1. júla 2002.

9. Hoci komplexný prístup EÚ k vykonávaniu rezolúcií BR OSN č. 1325 a 182016 viedol k úspechom a EÚ sa vo svojom úsilí o predchádzanie konfliktom, ich riešenie a krízové riadenie viac sústredila na rodovú rovnosť, treba ešte vynaložiť veľa úsilia v oblasti silnej angažovanosti na vyššej úrovni EÚ, zmysluplnej účasti žien na týchto procesoch a systematického začlenenia rodového hľadiska do všetkých oblastí politik. Napríklad sa ešte nerealizoval cieľ, aby všetky členské štáty EÚ mali národný akčný plán, ktorý by sa zaoberal vnútorným aj vonkajším rozmerom programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť a ustanovil parlamentný dohľad, a aby naň členské štáty EÚ vyčlenili osobitný rozpočet. Okrem toho prioritnými oblasťami posilnených opatrení zostávajú kľúčové oblasti externej činnosti – okrem iného predchádzanie násilnému extrémizmu a boj proti nemu, boj proti terorizmu a všeobecné otázky týkajúce sa migrácie.
10. Roly mnohých žien, najmä mladých žien, v spoločnosti sú naďalej obmedzované. Hoci bezpečnosť a ochrana žien zostáva kľúčovým cieľom, zameranie sa výlučne na ochranu potenciálne posilňuje chápanie žien a dievčat výlučne ako pasívne obeť konfliktu, v dôsledku čoho sa prehliadajú základné príčiny násilia súvisiace s rodom. Zatiaľ čo je dôležité uznať a riešiť rôznorodé skúsenosti žien a dievčat s konfliktmi vrátane sexuálneho a rodovo motivovaného násilia, je nevyhnutné podporovať ich úsilie pri budovaní mieru a zapojiť ich ako aktérky a činiteľky mieru. Ženy by však nemali byť automaticky považované za tvorkyne mieru, keďže v konfliktoch zohrávajú rôzne úlohy a môžu aj bojovať a páchať násilie. Preto je v rámci konfliktov potrebný diferencovaný prístup.

¹⁶ Komplexný prístup k vykonávaniu rezolúcií Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov č. 1325 a 1820 o ženách, mieri a bezpečnosti zo strany EÚ (15671/1/08 REV 1), 1. decembra 2008 (komplexný prístup EÚ k vykonávaniu rezolúcií č. 1325 a 1820 ženách, mieri a bezpečnosti).

11. Zatiaľ čo hlavnú zodpovednosť za vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť majú členské štáty EÚ, podľa strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti zohrávajú všetci aktéri EÚ vrátane delegácií dôležitú úlohu.
12. Tento dokument vychádza z ponaučenia a skúseností z komplexného prístupu EÚ k vykonávaniu rezolúcií BR OSN č. 1325 a 1820 o ženách, mieri a bezpečnosti, ako aj z ponaučení a skúseností získaných od členských štátov EÚ, partnerov a organizácií občianskej spoločnosti.
13. EÚ je odhodlaná naďalej konať ako globálny líder, pokiaľ ide o úplné vykonanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť. Je tiež odhodlaná analyzovať základné príčiny násillia súvisiace s rodom a základné príčiny rodovej nerovnosti, uľahčovať a podporovať transformáciu noriem, ktoré prispievajú ku konfliktom a rodovým nerovnostiam.

Kľúčové ciele a požiadavky

14. V strategickom prístupe EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti sa zdôrazňuje význam vedúceho postavenia a zmenotvornosti žien vo všetkých oblastiach politiky a plánovania týkajúcich sa mieru a bezpečnosti. Zaisťuje sa ním, aby ženy a dievčatá z rôzneho prostredia mali možnosť rovnocenne a zásadne sa zúčastňovať na predchádzaní konfliktom a ich a riešení a na predchádzaní násilliu počas konfliktov vrátane všetkých foriem sexuálneho a rodovo motivovaného násillia. Ďalej je strategický prístup EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti zameraný na zapojenie mužov a chlapcov ako kladných činiteľov zmeny a poukazuje na potrebu zaoberať sa rodovými stereotypmi a mechanizmami sociálneho vylúčenia a meniť ich.
15. EÚ bude podporovať a chrániť uplatňovanie ľudských práv žien a dievčat v plnom rozsahu a posilňovať ich postavenie v súlade so svojimi hodnotami a zásadami. Ide o neoddeliteľnú súčasť mieru, bezpečnosti, ľudských práv a trvalo udržateľného rozvoja aj vzhľadom na Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj a jej ciele udržateľného rozvoja.

16. Zahŕňa to:

- a. Zdôrazňovanie, že rodová rovnosť, ľudské práva a zmysluplná a rovnocenná účasť žien sú kľúčovými cieľmi vonkajšej činnosti EÚ. To zahŕňa pochopenie a riešenie štrukturálnych nerovností v plánovaní a zapojenie mužov a chlapcov, ako aj žien a dievčat do plánovania, vypracovania, rozhodovania, vykonávania, monitorovania a hodnotenia.
- b. Nabádanie k budovaniu a zachovaniu politickej vôle a záväzkom vykonávať program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť a ich podpora k krajinách, v ktorých sa angažuje EÚ a jej členské štáty.
- c. Pokračovanie v úsilí pochopiť dôvody násillia a diskriminácie voči ženám a bojovať proti všetkým formám násillia a diskriminácie voči ženám a dievčatám v EÚ a mimo nej a zároveň prízvukovanie pôsobenia žien ako zmenotvorného činiteľa namiesto ich postavenia obete ako prvý krok k zmysluplnému a rovnocennému zapojeniu žien v nestabilných situáciách.
- d. Podporu odstránenia škodlivých tradičných praktík, najmä mrzačenia ženských pohlavných orgánov, ktoré je závažným porušením ľudských práv a narušením telesnej integrity žien, ako aj detských, skorých a nútených sobášov¹⁷.
- e. Zabezpečenie primeraného a prístupného financovania iniciatív predchádzania konfliktom a budovania mieru na celom svete vrátane dlhodobých prístupov k transformácii konfliktov.

¹⁷ S odkazom na cieľ trvalo udržateľného rozvoja č. 5.3.

- f. Zaručenie zmysluplnej a rovnocennej účasti žien na mierových a rozhodovacích procesoch v kontexte všetkých vonkajších nástrojov EÚ, ako aj v rámci misií a operácií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ a zároveň vyhýbanie sa očakávaniam mužských a ženských rol založených na rodových stereotypoch.
- g. Vypracovanie spoločného výkladu a plánu EÚ pre priority a kľúčové oblasti v otázkach žien, mieru a bezpečnosti na základe hlavných príležitostí a výziev pri vykonávaní, prevzatí zodpovednosti a vedení. Strategický prístup sa zameriava na súdržnosť, synergický účinok a komplementárnosť v rámci implementačných štruktúr na úrovni EÚ a členských štátov vrátane vykonávania akčného plánu EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020 (GAP II¹⁸).
- h. Podpora hlavného poradcu ESVČ pre rodové otázky a rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti a vytvorenie možností, aby mohli účinne prispievať k vykonávaniu strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti a koordinovať ho.
- i. Propagácia angažovanosti v oblasti pozitívnej maskulinity¹⁹ a podpora činností, ktoré spochybňujú rodové stereotypy.
- j. Investovanie do budovania mieru mládežou²⁰, ktoré zohľadňuje rodový aspekt a zameriava sa na mladé ženy aj mladých mužov. Propagovanie pozitívnej, rodovo spravodlivej a nenásilnej maskulinity ako základný krok k posilneniu mierových a inkluzívnych spoločností. Mladosť je kľúčovým obdobím, keď sa formujú názory mladých ľudí na nich samých a veľký vplyv na ne má rodina, staršie osoby, pedagógovia, náboženský vedúci predstavitelia aj rovesníci.

¹⁸ Ako aj pokračovanie GAP II po konečnom hodnotení jeho vykonávania, ako sa to požaduje v samotnom GAP II, čo bude predstavovať východisko pre pokračovanie GAP II.

¹⁹ Výraz „pozitívna maskulinita“ znamená správanie a vzory, ktoré prekonávajú stereotypný obraz maskulinity ako napríklad drsného a násilného správania bez emócií. Pozitívna maskulinita prispieva k rozloženiu rodových stereotypov, a tým k odstraňovaniu rodových nerovností v sociálnych štruktúrach.

²⁰ Rezolúcie Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov č. 2250 (2016) a 2419 (2018) o mládeži, mieri a bezpečnosti.

- k. Poskytovanie transparentnej a inkluzívnej politickej a finančnej podpory miestnym organizáciám občianskej spoločnosti vrátane miestnych skupinám žien, hnutiam a iniciatívam, ktorých cieľom je budovanie mieru, a spochybňovanie rodových noriem, ktoré uprednostňujú násilie, takým spôsobom, ktorým je prispôsobený potrebám dotknutých aktérov občianskej spoločnosti a príjemcov.
- l. Aktívne zapájanie organizácií občianskej spoločnosti vrátane organizácií bojujúcich za práva žien a miestnych a medzinárodných skupín žien počas celého cyklu politik (od návrhu po hodnotenie) na rozdiel od prístupu „odfajknutia“ používaného pri konzultáciách alebo vykonávaní.
- m. Posilnenie podpory pri identifikácii a riešení hnacích síl nestability a násilných a ozbrojených konfliktov, ktoré súvisia s rodom. Doteraz sa výskum v oblasti rodu a budovania mieru sústreďoval najmä na dôsledky násilných konfliktov súvisiace s rodom, ale relatívne málo pozornosti sa venovalo hnacím silám a základným príčinám násilných a ozbrojených konfliktov, ktoré súvisia s rodom. Príkladom je kľúčové chápanie toho, ako rodové normy a úlohy prispievajú ku konfliktom, ako aj podrobnejšie zameranie sa na interakciu medzi jednotlivými prekrývajúcimi sa prvkami identít, ako sú napríklad vek, rasa, štátna príslušnosť, spoločenská trieda, sexuálna orientácia, zdravotná spôsobilosť, náboženstvo alebo viera, mestské alebo vidiecke prostredie a rod.
- n. Riešenie výziev spojených s inštitucionálnymi prístupmi k zohľadňovaniu rodového hľadiska vrátane odporu, nedostatočného pochopenia a odbornej prípravy a zachovania existujúceho stavu.
- o. Zabránenie inštrumentalizácii tým, že sa uznávajú práva žien ako také a zároveň sa zaistí, aby sa tvorba programov hodnotila z hľadiska rodovej rovnosti a vykazovala overiteľný príspevok k rodovej rovnosti.
- p. Uznanie, že všetci – ženy, muži, dievčatá a chlapci – zohrávajú dôležitú úlohu pri dosahovaní mieru, bezpečnosti a rodovej rovnosti.

Zásady strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti

Spojenie vnútornej a vonkajšej politiky

17. Program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť je univerzálne uplatniteľný, a preto ho musia systematicky vykonávať všetci aktéri a členské štáty EÚ, a to vo svojich vnútorných (napr. vo vnútroštátnej oblasti, v oblasti justície a ľudských zdrojov) aj vonkajších (napr. v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky, obchodu a migrácie) politikách, programoch a činnostiach.
18. Mnohé vnútroštátne rámce na vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť v EÚ, ako napríklad národné akčné plány a rovnocenné strategické dokumenty, sú vnímané ako dokumenty, ktoré sa prikláňajú viac k externému vykonávaniu, najmä v situáciách počas konfliktov, ako je napríklad predchádzanie konfliktom a ich riešenie a budovanie mieru. Bez ohľadu na to, či sa tak deje úmyselne alebo neúmyselne, zatieňuje sa tým dôležitý aspekt programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť, a síce, že prevažná väčšina otázok má priame uplatnenie na vnútroštátnej úrovni. To, že program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť je dôležitý aj z interného hľadiska, ilustrujú mnohé praktické príklady od podpory domácich ženských organizácií a hnutí vrátane združení utečieniek a migrantiek a obhajkýň ľudských práv, až po to, že sa im umožní zapojiť sa do plnenia uvedeného programu.²¹ Spomedzi ostatných príkladov možno uviesť začleňovanie rodového hľadiska do systémov a štruktúr včasného varovania v záujme posilnenia prepojenia medzi programom zameraným na ženy, mier a bezpečnosť a napríklad programami pre boj proti terorizmu a násilnému extrémizmu a partnerstvami s domácimi aktérmi občianskej spoločnosti, súkromným sektorom a akademickou obcou. Okrem toho národné akčné plány vychádzajú z interných záväzkov členských štátov v oblasti uplatňovania rodovej rovnosti v súlade s príslušnými politikami EÚ, napríklad v oblasti rodovej rovnosti v rámci národných bezpečnostných síl (polícia, armáda atď.).
19. EÚ zabezpečí, aby sa pri ochrane utečencov, vnútorne vysídlených osôb, osôb bez štátnej príslušnosti a žiadateľov o azyl spĺňali odlišné rodové potreby žien, mužov, dievčat a chlapcov.

²¹ Napr. financovanie, konzultácie a účasť na monitorovaní vykonávania.

Uplatňovanie holistickej perspektívy

20. V spoločnom chápaní EÚ sa uznáva, že ženy a muži plnia vo svojich spoločenstvách a v rámci cyklu mieru a konfliktov mnohé rozličné úlohy.
21. Rodová rovnosť, mier, bezpečnosť, rozvoj a ľudské práva sú úzko prepojené. To znamená, že EÚ musí aj naďalej na prvé miesto klásť predchádzanie konfliktom ako jeden z viacerých spôsobov predchádzania katastrofálnym bezpečnostným, hospodárskym, environmentálnym a spoločenským dôsledkom, ktoré násilné konflikty prinášajú pre ženy, mužov, chlapcov a dievčatá. Predchádzanie násiliu na ženách a dievčatách, vrátane sexuálneho a rodovo motivovaného násilia, je dôležité samo osebe, ale zároveň je kritickým prvkom predchádzania konfliktom, pretože porozumenie prvotným príčinám tohto násilia poskytuje dôkazovú základňu, ktorá prispeje k zlepšeniu práv žien, posilneniu ich postavenia, ako aj k predchádzaniu konfliktom.

22. Vychádza tu nielen potreba chrániť ženy v konfliktných situáciách a podporovať ich účasť na všetkých aspektoch mieru a bezpečnosti vrátane budovania mieru, ale takisto je potrebné dosiahnuť, aby sa uvedené kroky podporili zväzkom ďalších aspektov rozvoja, ako je podpora práv žien, hospodárska bezpečnosť a prístup k zdravotnej starostlivosti vrátane práva na prístup k reprodukčnému zdraviu a vzdelávaniu. To je mimoriadne dôležité vzhľadom na dlhodobý negatívny vplyv, ktorý majú násilné konflikty na rozvoj krajiny či regiónu a vzhľadom na potrebu plánovania ľudskej bezpečnosti ako základného predpokladu na dosiahnutie dlhodobého mieru a rozvoja²². Všetky rámce politik EÚ²³ súvisiace s rodovou rovnosťou a posilňovaním postavenia žien súvisia s programom zameraným na ženy, mier a bezpečnosť, a preto musí byť tento program vodidlom pri organizácii, vykonávaní a monitorovaní jednotlivých krokov v nadväzujúcich opatreniach.
23. Rodová rovnosť je ústredným cieľom všetkých vonkajších činností EÚ vrátane rozvoja, predchádzania násilnému extrémizmu a boja proti nemu, boja proti terorizmu a migrácii. Tým sa zabezpečí, aby sa ženy a dievčatá v konfliktnom a nestabilnom prostredí mohli plne podieľať na politickom, hospodárskom, bezpečnostnom a spoločenskom živote spoločností, v ktorých žijú. Ide o základnú podmienku trvalo udržateľného rozvoja a mieru.
24. S cieľom dosiahnuť rodovú rovnosť bude EÚ zapájať, chrániť a podporovať ženy a dievčatá v situáciách počas konfliktov a v rámci dlhodobej rozvojovej spolupráce, a posilňovať ich postavenie. Uznáva, že rodová rovnosť je neoddeliteľnou súčasťou mieru, bezpečnosti, ľudských práv a trvalo udržateľného rozvoja, a to aj vzhľadom na ciele udržateľného rozvoja. Zabezpečí, aby prvý krok akéhokoľvek opatrenia vychádzal z rodovej analýzy a včasného nadviazania kontaktov a zapojenia všetkých účastníkov, účastníčok, prijímateľov a prijímateľiek.

²² Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade: Budovanie kapacít na podporu bezpečnosti a rozvoja – umožnenie partnerom predchádzať krízam a zvládať ich, [JOIN (2015) 17 final], 28. 4. 2015.

²³ Sem patrí: i) akčný plán EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020 (GAP II) (pozri poznámku pod čiarou č. 2); ii) pracovný dokument útvarov Komisie Strategický záväzok pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2019 [SWD(2015) 278 final], 3. decembra 2015; iii) Globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ (pozri poznámku pod čiarou č. 6); iv) nový Európsky konsenzus o rozvoji (pozri poznámku pod čiarou č. 8); v) spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade: Akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu. „Udržiavanie problematiky ľudských práv v centre programu EÚ“ [JOIN (2015) 16 final], 28. apríla 2015.

25. V strategickom prístupe EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti sa určujú opatrenia v rámci kľúčových oblastí, ktoré sa týkajú prevencie, ochrany, pomoci a obnovy, združené do dvoch hlavných oblastí: uplatňovanie rodového hľadiska a účasť. Tieto opatrenia sú prepojené a vzájomne sa posilňujú. Napríklad zmysluplná a rovnocenná účasť žien na rozhodovaní prispeje k prelomeniu cyklu násilia a diskriminácie žien a dievčat a naopak.
26. Strategický prístup EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti a jeho vykonávanie vychádzajú z práv. Uvedený prístup zahŕňa všetky ľudské práva a okrem toho uplatňuje prístup k humanitárnej pomoci založený na potrebách.

Uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti

27. Ako sa dohodlo v Pekinskej akčnej platforme, uplatňovanie rodového hľadiska predstavuje kľúčovú stratégiu na dosiahnutie rovnosti medzi ženami a mužmi. Rodová analýza a rodové hľadisko by sa v súlade s komplexným politickým rámcom EÚ a najmä so Strategickým záväzkom pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2019²⁴ a akčným plánom EÚ pre rodovú rovnosť II, mali systematicky začleňovať do všetkých opatrení EÚ zameraných na predchádzanie konfliktom a reakciu na hrozby, ktorým čelia civilisti pred konfliktom, počas neho a po ňom. Rodová analýza je základom účinného predchádzania konfliktom, stabilizácie, budovania mieru, rekonštrukcie po skončení konfliktu, správy vecí verejných a budovania inštitúcií. Okrem toho môže intenzívnejšie presadzovanie rodovej rovnosti a posilňovania postavenia žien v činnostiach EÚ zlepšiť ich účinnosť a efektívnosť. Zanedbávanie rodovej analýzy a začleňovania rodového hľadiska by negatívne ovplyvnilo vedúcu úlohu EÚ ako subjektu, ktorý podporuje presadzovanie rodovej rovnosti.

²⁴ Pracovný dokument útvarov Komisie: Strategický záväzok pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2019 [SWD(2015) 278 final], 3. decembra 2015.

EÚ preto:

- zabezpečiť, aby sa pri všetkých činnostiach EÚ, ktoré zahŕňajú krajiny mimo EÚ, vychádzalo z analýzy konfliktu a rodovej analýzy a zvažovali sa mocenské vzťahy medzi jednotlivými časťami obyvateľstva vrátane mužov a žien, a to v rámci formálnych aj neformálnych spoločenských inštitúcií;
- začleniť rodové hľadisko do všetkých opatrení EÚ, t. j. bude zohľadňovať rozličné potreby, skúsenosti a práva žien, mužov, dievčat a chlapcov z rôznych vekových skupín a rôzneho prostredia. Tým sa má zabezpečiť, aby činnosťou EÚ nevznikli ďalšie škody v nestabilných a konfliktných situáciách;
- podporí uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti ako kľúčovú stratégiu spolu s rodovou rovnováhou a konkrétnymi činnosťami a dialógom na dosiahnutie rodovej rovnosti. Tu bude začleňovať rodové hľadisko do rámcov všetkých politík vrátane spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a politík v oblasti rozvoja, obchodu, migrácie, spravodlivosti, vzdelávania, predchádzania násilnému extrémizmu a boja proti nemu, boja proti terorizmu, financií a humanitárnej pomoci;
- bude uznávať a podporovať skutočnosť, že uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti a vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť sa uznáva ako formálna povinnosť vedúcich a riadiacich pracovníkov s jasne stanovenou zodpovednosťou;
- bude aktívne propagovať a podporovať rozvoj zručností a schopností žien a mužov súvisiacich s vykonávaním rodových analýz a začleňovaním rodového hľadiska do cyklov plánovania, programovania a realizácie;
- bude na základe rodovej analýzy systematicky začleňovať rodové hľadisko do všetkých oblastí a činností týkajúcich sa mieru a bezpečnosti vrátane všetkých politických dialógov, dialógov o ľudských právach, formulovania všetkých súvisiacich politík a procesov tvorby politík, výskumu, analýzy a posudzovania, plánovania a výkonu, ako aj postupov monitorovania, hodnotenia a podávania správ;
- bude systematicky reflektovať hľadisko žien, mieru a bezpečnosti pri navrhovaní a vykonávaní integrovaného prístupu EÚ ku konfliktom a krízam;

- bude systematicky začleňovať rodové hľadisko do všetkých aspektov predchádzania konfliktom a udržiavania mieru na posilnenie kontextových, inkluzívnych a participatívnych prístupov k týmto oblastiam: analýza konfliktov, včasné varovanie, mediácia, preventívna diplomacia, krízové riadenie, stabilizačná a humanitárna intervencia, nastoľovanie mieru, budovanie mieru a rozvojová spolupráca, podpora a ochrana ľudských práv, ako aj posilňovanie odolnosti spoločenskostí, štátu a spoločnosti. To by sa malo vyžadovať aj od partnerov pri vykonávaní;
- bude systematicky začleňovať rodové hľadisko do činností EÚ, ktoré sú zamerané na podporu krajín mimo EÚ v oblasti reforiem obrany a bezpečnosti a spravodlivosti, iniciatív v oblasti spravodlivosti v prechodnom období, reformy správy vecí verejných, demobilizácie a reintegrácie, stabilizácie, budovania štátu, civilnej ochrany, boja proti terorizmu a predchádzania radikalizácii vedúcej k násilnému extrémizmu a terorizmu, odzbrojenia, nešírenia zbraní a ich kontroly, predchádzania nezákonnému obchodu so zbraňami, migrácie, ochrany utečencov, vnútorne vysídlených osôb a žiadateľov o azyl, predchádzania obchodovania s ľuďmi a humanitárnej činnosti vrátane posilnenia ľudskej bezpečnosti;
- bude systematicky uplatňovať rodové hľadisko pri obchode v konfliktných situáciách a/alebo s oblastami, kde dochádza k závažnému porušovaniu ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva. To sa týka najmä obchodu s prírodnými zdrojmi vrátane nerastných surovín z konfliktných oblastí;
- zabezpečí, že sa pri reakcii na nestabilné a konfliktné situácie a pri rozvojovej spolupráci a humanitárnej reakcii na prvom mieste budú riešiť konkrétne situácie a špecifické priority, kapacity, potreby a zraniteľnosť žien a dievčat. To by sa malo realizovať napríklad zabezpečením komplexných zdravotných informácií a zdravotníckych služieb vrátane služieb v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia;

- bude systematicky začleňovať rodové hľadisko ako ústredný prvok plánovania a vykonávania misií a operácií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky a humanitárnej reakcie, a to aj pri (humanitárnej) civilno-vojenskej koordinácii;
- zabezpečí, aby všetky misie a operácie spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky realizované v nestabilných a konfliktných situáciách a núdzových humanitárnych situáciách a intervencie v oblasti civilnej ochrany zahŕňali dostatočné kapacity a zdroje na začlenenie rodového hľadiska, a to prostredníctvom postupov zodpovednosti a začlenenia a primeraných zdrojov na rodovú expertízu formou poradcov a kontaktných miest pre rodové otázky. Okrem toho zabezpečí, aby bol všetok nasadený vojenský a civilný personál EÚ dostatočne a od začiatku vyškolený v oblasti rodovej rovnosti a v otázke žien, mieru a bezpečnosti, najmä pokiaľ ide o začlenenie rodového hľadiska do jeho povinností a úloh;
- podporí interaktívny dialóg a proces vzájomného učenia v oblasti uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti medzi tvorcami politik, odborníkmi z praxe a akademikmi;
- bude systematicky začleňovať rodové hľadisko do výskumu v oblasti mieru a bezpečnosti. Sem patrí aj systematický zber a analýza údajov rozčlenených podľa pohlavia;
- bude systematicky začleňovať rodové hľadisko do všetkých intervencií v oblasti predchádzania konfliktom a budovania mieru financovaných zo strany EÚ, ako aj do požiadaviek voči partnerom pri ich vykonávaní; zaistí, aby sa v rámci celého projektového cyklu zohľadnili potenciálne rozdielne situácie, skúsenosti a potreby žien a mužov, dievčat a chlapcov z rôzneho prostredia.

Účasť

28. Rovnocenná a zmysluplná účasť žien a dievčat, mužov a chlapcov z rôzneho (napr. ekonomického, sociálneho, etnického, náboženského, geografického) prostredia na politike, hospodárstve a živote spoločnosti je cieľom samým osebe a zároveň aj podmienkou mieru, bezpečnosti a trvalo udržateľného rozvoja. Rovnosť medzi ženami a mužmi je preto integrálnym, a nie okrajovým cieľom činnosti EÚ.
29. EÚ by pri kontaktoch so spoločnosťami mala zapájať ženy z rôzneho prostredia a klásť im celú škálu politických, ekonomických, bezpečnostných a sociálnych otázok. Od žien sa často očakáva, že budú hovoriť jedným hlasom, ako keby predstavovali jednoliatu skupinu, a nie že budú vyjadrovať širokú škálu skúseností, poznatkov a názorov, ktoré možno čakať od rôznorodej skupiny s rozličnými záujmami, ambíciami, ideálmi, hodnotami, motiváciami a potrebami. Hoci sa niekedy uskutočňujú konzultácie s (niektorými) ženami, príliš mnoho žien je (stále) vylúčených zo zmysluplného a rovnocenného rozhodovania na miestnej, celoštátnej, regionálnej aj medzinárodnej úrovni. V zriedkavých prípadoch, keď sa názory žien vypočuli a zohľadnili, sa tento postup príliš často obmedzil na tzv. ženské otázky, ktoré sa väčšinou týkajú dôsledkov sexuálneho a rodovo motivovaného násillia. Takisto išlo často len o niektoré skupiny elitných žien z miest, ktoré reprezentujú obmedzený počet žien.
30. Prioritou je rodová rovnosť a posilňovanie postavenia žien za podpory zvýšenej účasti žien na štruktúrach EÚ v oblasti predchádzania konfliktom a krízam, a tiež v inštitúciách EÚ. Interná rodová rovnováha EÚ by sa mala riešiť súbežne s vykonávaním konkrétnych opatrení v oblasti rodovej rovnosti a začlenením rodového hľadiska do činností EÚ v zahraničí, ako aj do kontaktov s občianskou spoločnosťou, najmä v konfliktných a krízových oblastiach.

EÚ preto:

- bude podporovať vedúce postavenie a účasť žien vo všetkých štádiách mierového procesu, a to prostredníctvom diplomacie aj finančnej pomoci. EÚ sa bude usilovať začleňovať a umožňovať účasť väčšieho počtu žien ako mediátoriek, hlavných vyjednávačiek a politických zástupkyň, a to aj vo vlastných štruktúrach. Uznávajúc, že snahy žien o budovanie mieru na miestnej a celoštátnej úrovni sú dôležité pre riešenie konfliktov, budovanie mieru a rekonštrukciu po skončení konfliktu, bude EÚ uvedené iniciatívy podporovať, a to aj na najnižšej úrovni;
- v záujme podpory rodovej rovnosti a rôznorodosti bude podporovať nábor, zamestnanie, vymenúvanie a kariérny rast väčšieho počtu žien na všetkých úrovniach. Cieľom tohto kroku musí byť dosiahnuť rodovú rovnováhu, a to aj na vyššej a rozhodovacej úrovni, v celoštátnych, regionálnych a medzinárodných inštitúciách pôsobiacich v oblasti mieru a bezpečnosti;
- podporí zmysluplnú a rovnocennú účasť žien pracujúcich v bezpečnostných (vojenských/policajných) zložkách na bezpečnostných/vojenských operáciách vrátane misií a operácií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky bez toho, aby sa posilňovali rodové stereotypy a očakávania od žien a mužov;
- bude identifikovať a odstraňovať prekážky voči rovnocennej účasti žien a mužov v delegáciách EÚ a misiách a operáciách spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, napríklad podporou rodinne orientovaných pracovísk a pružného pracovného času tam, kde je to možné;
- umožní a podporí zmysluplnú a rovnocennú účasť žien z rôzneho prostredia vytvorením participatívnych mechanizmov v rámci projektových a programových cyklov. Tieto mechanizmy sa využijú pri navrhovaní, vykonávaní, monitorovaní a hodnotení ochranných politík a reakcií, ako aj pri intervenciách v oblasti rozvojovej spolupráce v konfliktných situáciách;

- bude propagovať a podporovať právo žien na účasť na veciach verejných a ich právo na slobodu pokojne sa zhromažďovať a na slobodu prejavu a združovania;
- podporí účasť, partnerstvá a nadväzovanie kontaktov s občianskou spoločnosťou, najmä so ženskými organizáciami vrátane organizácií a hnutí na najnižšej úrovni, obhajcami ľudských práv, mierovými aktivistami, pôvodným obyvateľstvom a hospodárskymi aktérmi prostredníctvom vhodných konzultačných mechanizmov. Tým by sa mala dosiahnuť ich účasť a využiť ich poznatky, kapacity a komparatívne výhody;
- bude monitorovať a potláčať tendencie okliešťovania občianskej spoločnosti vrátane ženských organizácií, aktivistov a obhajcov ľudských práv²⁵; prijme konkrétne kroky na ich ochranu, pričom sa ubezpečí, že pritom nespôsobí žiadnu škodu, a uzná, že môžu byť vystavení a vystavené rodovo špecifickým formám zastrašovania zo strany štátu a spoločnosti, a to buď osobne alebo cez sociálne médiá; podporí zapojenie mládežníckych, náboženských, tradičných a kultúrnych vedúcich osobností vrátane mužov a chlapcov, do všetkých aspektov vykonávania strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti;
- podporí iniciatívy na riešenie štrukturálnych prekážok voči zmysluplnej a rovnocennej účasti žien na predchádzaní konfliktom a ich riešení, ako aj na verejnom živote po ukončení konfliktu. Týmto iniciatívami by sa mali riešiť faktory (hrozby) násilia a zastrašovania, nedostatočnej a rodovo nevyváženej bezpečnosti, právneho štátu, prístupu k spravodlivosti a socio-ekonomické faktory vrátane nerovného rodového rozdelenia úloh a povinností súvisiacich so starostlivosťou o iných a nedostatočného prístupu ku vzdelaniu;
- podporí vyvážené zastúpenie žien a mužov z rôzneho prostredia, a to aj na vyšších a rozhodovacích pozíciách, vo vnútroštátnych diplomatických službách a orgánoch zastupiteľskej demokracie, na ministerstvách obrany, v ozbrojených silách, inštitúciách zodpovedných za právny štát a iných bezpečnostných inštitúciách, ako aj v inštitúciách EÚ.

²⁵ Zaručiť ochranu – usmernenia Európskej únie o ochrancoch ľudských práv (dokument 16332/2/08).

Prevenencia

31. Nerovnosti a vylúčenie z prístupu k moci, príležitostiam, službám a bezpečnosti vytvárajú úrodnú pôdu pre to, aby skupinové rozhorčenie vyústilo do násilia, najmä v oblastiach, kde má štát oslabené kapacity alebo legitimitu, alebo v kontexte porušovania ľudských práv. Predchádzanie konfliktom je účinnejšie, ak sa pri ňom využíva včasné varovanie zohľadňujúce rodové otázky a analýza konfliktov, v rámci ktorej sa viac pozornosti venuje základným príčinám násilia súvisiacim s rodom. Základom predchádzania konfliktom v rámci inštitúcií a rozvojových politík, ako aj zabezpečenia ľudskej bezpečnosti a spravodlivosti je inkluzivita. V rámci preventívnych činností by sa mali uplatňovať prístupy založené na právach (zahŕňajúce všetky ľudské práva), zamerané na ľudí a celú spoločnosť, ktorých súčasťou bude aj zapojenie občanov.
32. Keďže negatívny vplyv zmenšovania priestoru občianskej spoločnosti môže disproporčne postihovať ženy a dievčatá, je potrebné proti nemu bojovať, aby sa zabránilo obmedzovaniu práv žien.

33. Úsilie o mediáciu, do ktorého sú zapojené len ozbrojené skupiny a v rámci ktorého sa nepresadzuje dodržiavanie ľudských práv, môže vyslať signál, že násilie sa vypláca. Nielenže to vyvoláva nevraživosť ostatných skupín obyvateľstva, ale mohlo by to povzbudiť aj ďalších, aby sa chopili zbraní a zabezpečili si miesto pri rokovacom stole. Subjekty občianskej spoločnosti môžu zohrať zásadnú úlohu pri zvyšovaní legitímnosti mierového procesu a môžu byť významnými spojencami. Líderky a ženské organizácie sú často úspešné pri nastolovaní mieru na úrovni komunít, a preto by mali byť výrazne zapojené do procesu mediácie na vysokej úrovni. Ďalším faktorom je, že pre ženy môže byť problémom dostať sa k vedúcim pozíciám v občianskej spoločnosti. EÚ by preto mala podporovať zmysluplné zapojenie inkluzívnej občianskej spoločnosti a ženských združení do mierových procesov.
34. Ženy sú až príliš často neúmerne zraniteľné voči následkom zmeny klímy, a tak konflikty vyvolané zmenou klímy, stratou biodiverzity, degradáciou pôdy, dezertifikáciou a suchom môžu mať na ne mimoriadny vplyv. Keďže hlavne na nich leží starostlivosť o denné živobytie a keďže plnia úlohy poľnohospodárov a vychovávateľov, ženy môžu využiť svoj hlas a vplyv, aby urýchlili zavádzanie trvalých transformačných riešení pre trvalo udržateľný rozvoj a aby formovali spravodlivé politiky a rozdeľovanie zdrojov. Ak sa posilní postavenie žien ako hnacej sily hospodárskeho rastu, posilní sa aj odolnosť spoločnosti.

EÚ preto bude:

- systematicky a dlhodobo podporovať rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien v štádiách nestability, konfliktu, pomoci a obnovy. EÚ sa tiež bude naďalej sústreďovať na základné príčiny súvisiace s rodom vo všetkých etapách vykonávania programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť a bude sa naďalej súbežne venovať nielen reakcii, ale aj prevencii;
- podporovať úsilie riešiť základné príčiny násillia, ako sú napríklad vylúčenie, diskriminácia, štrukturálne nerovnosti a sexuálne a rodovo motivované násillie vrátane násillia na ženách a dievčatách;
- podporovať inkluzívne iniciatívy občianskej spoločnosti na úrovni komunít, štátov, regiónov a na globálnej úrovni s cieľom budovať udržateľný mier a odstrániť rodovo motivované nerovnosti; podporovať aj iniciatívy s cieľom spochybňovať a transformovať rodové normy a stereotypy vžitú v spoločnosti;

- zabezpečovať, aby sa rodová analýza systematicky začleňovala do systému včasného varovania EÚ pre konflikty, a tiež do ďalších aktuálnych a budúcich koncepcií včasného varovania a analýzy konfliktov, ako aj do iných súvisiacich ukazovateľov a prístupov;
- podporovať a presadzovať prevenciu a reakcie, ktoré sa sústreďujú na obeť, ak ide o sexuálne a rodovo motivované násilie a sexuálne vykorisťovanie a zneužívanie, ku ktorým by mohlo prísť v rámci kríz alebo v rámci bezpečnostných, vojenských, rozvojových alebo humanitárnych operácií alebo v súvislosti s nimi; podporovať a presadzovať zmiernovanie rizika v tejto oblasti;
- zabezpečovať zavedenie inkluzívnych mechanizmov, ktoré umožnia dosiahnutie väčšej súdržnosti, účinnosti a synergie: i) rôznych zainteresovaných strán vrátane štátov, medzinárodných a regionálnych organizácií a organizácií občianskej spoločnosti; a ii) rôznych nástrojov zameraných na prevenciu, najmä diplomacie, vrátane dvojstrannej a mnohostrannej mediácie, včasného varovania, budovania mieru, rekonštrukcie po skončení konfliktu, bezpečnosti a rozvoja;
- podporovať preventívne činnosti zohľadňujúce rodové otázky, ktoré vznikli a ktoré sú riadené na miestnej úrovni, a ktoré vykonávajú aktéri s miestnou alebo celoštátnou pôsobnosťou; presadzovať inkluzívne a transparentné procesy;
- posilňovať postavenie komunit, aby dokázali odolávať násilným konfliktom. Zmysluplné a rovnoprávne zapojenie žien má kľúčový význam nielen pre účinné politiky v oblasti prevencie a ich vykonávanie, ale aj pre udržiavanie mieru na všetkých úrovniach. Transparentnosť a prístup k informáciám by sa mali zaručiť v čo najväčšom rozsahu;
- podporovať rodovú analýzu a systematické začleňovanie rodových hľadísk do všetkých činností zameraných na mediáciu a predchádzanie konfliktom.

Ochrana

35. Skúsenosti a konanie žien, mužov, dievčat a chlapcov z rôzneho prostredia sa v kontexte ozbrojených konfliktov, prevencie, ochrany, udržiavania a budovania mieru a rekonštrukcie niekedy podobajú a niekedy líšia. Je potrebné ich analyzovať, zhodnotiť a hľadať riešenia, aby sa zabezpečila vhodná a dostatočná reakcia aktérov EÚ. Ženám aj mužom, dievčatám i chlapcom hrozí, že sa stanú obeťami obchodovania s ľuďmi. Hoci ženám a dievčatám hrozí vyššie riziko sexuálneho násilia, vyššie riziko, že sa stanú slúžkami a sexuálnymi otrokyňami bojovníkov, alebo že ich prinúti vydať sa, aj muži a chlapci môžu byť terčmi takéhoto násilia. Mužom a chlapcom okrem toho môže hroziť ďalšie riziko, že ich prinúti narukovať alebo sa stanú obeťou cieleného zabíjania.
36. Ženy nie sú iba obeťami vojny a násilia. Zohrávajú rôzne úlohy, napríklad ako bojovníčky, političky, ekonomické aktérky a aktivistky, zapájajú sa do budovania mieru. Rovnaká účasť žien a mužov je základným cieľom, ako aj spôsobom podpory predchádzania konfliktom a ich riešenia a presadzovania kultúry inkluzívneho a udržateľného mieru. Ženy, muži, dievčatá a chlapci sú často terčmi sexuálneho a rodovo motivovaného násilia, ktoré niekedy dosahuje masívne rozmery, a zneužívajú sa ako prostriedky na dosiahnutie politických, hospodárskych alebo vojenských cieľov. Násilie na ženách a dievčatách sa počas konfliktov a po ich skončení vyvíja a vyhrocuje rôznymi spôsobmi, čím stúpa riziko, že sa stanú obeťami fyzického, psychického, sexuálneho a štrukturálneho násilia vo vlastných domovoch a na verejnosti. Napriek zákazom zakotveným v medzinárodnom humanitárnom práve, práve v oblasti ľudských práv a v trestnom práve sexuálne a rodovo motivované násilie páchané v rámci medzištátnych a vnútroštátnych konfliktov väčšinou pokračuje a je potrebné riešiť otázku beztrestnosti za tieto zločiny.

37. Hoci sa muži a chlapci tiež môžu stať jeho obeťami, sexuálne a rodovo motivované násilie disproporčne postihuje ženy v každom veku a v každej fáze kontinua medzi mierom a konfliktom (hoci počas násilných konfliktov sa situácia často zhoršuje). Ženám hrozí násilie na verejnosti i v súkromí. Uzavretie priestorov občianskej spoločnosti, a najmä umlčovanie hlasov žien vo všeobecnosti a hlasov žien a mužov, ktorí sa neprispôbujú spoločenským normám, môže byť ukazovateľom sexuálneho a rodovo motivovaného násillia. Nenávistné prejavy, vyhrážky, ohováračské kampane, represia a násilie proti obhajcom ľudských práv sa môžu prejavovať v rôznych formách spojených napríklad s pohlavím, rodovou identitou, sexuálnou orientáciou, sociálno-ekonomickým postavením, vzdelaním, vekom, etnickou a triednou príslušnosťou, náboženstvom alebo vierou.
38. Dosah internetu, rýchle šírenie komunikačných technológií a široký záber sociálnych médií priniesli ženám nové možnosti, ako sa prejavovať a šíriť informácie o mnohých otázkach. No hoci technológia dokáže spájať a posilňovať postavenie jej užívateľov, môže tiež posilňovať a normalizovať rodové úlohy a kultúrne zvyklosti a otvárať nové možnosti pre násilie a zneužívanie. Online svet nie je jednoduchým zrkadlovým obrazom, ale akousi zrkadlovou sieťou, v ktorej sa odrážajú a zosilňujú pozitívne i negatívne javy reálneho sveta. Ženy a dievčatá v týchto zrkadlách často vidia odraz kultúry založenej na mizogýnii, marginalizácii a násilí.

EÚ preto:

- bude naďalej podporovať plné dodržiavanie medzinárodného práva týkajúceho sa práv a ochrany žien a dievčat – najmä civilistiek – počas konfliktov;
- bude naďalej vykonávať tieto nástroje: i) Usmernenia EÚ pre oblasť násilia voči ženám a boja proti všetkým formám ich diskriminácie ii) Usmernenia EÚ o podpore dodržiavania medzinárodného humanitárneho práva²⁶; iii) Zaručiť ochranu – usmernenia Európskej únie o ochrancoch ľudských práv²⁷; a iv) Usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúce sa slobody prejavu online a offline²⁸;
- bude podporovať systémový prístup k predchádzaniu, oznamovaniu a trestaniu sexuálneho vykorisťovania a zneužívania²⁹ (SEA) a sexuálneho obťažovania³⁰;
- bude podporovať ochranu telesného a duševného zdravia a dôstojnosti žien, dievčat, mužov a chlapcov, najmä v nestabilných a konfliktných situáciách, núdzových humanitárnych situáciách a po skončení konfliktov, a to aj zavedením mechanizmov na plnenie a monitorovanie záväzkov týkajúcich sa ochrany;
- bude prijímať, vykonávať a presadzovať vnútorné a vonkajšie politiky nulovej tolerancie, pokiaľ ide o diskrimináciu, sexuálne vykorisťovanie a zneužívanie, obchodovanie s ľuďmi, sexuálne útoky a sexuálne obťažovanie; zabezpečí, aby sa prijatie súvisiacich politík považovalo za oficiálnu súčasť úloh vedenia³¹;

²⁶ Usmernenia EÚ o podpore dodržiavania medzinárodného humanitárneho práva (MHP) – technická aktualizácia (16841/09)

²⁷ Zaručiť ochranu – usmernenia Európskej únie o ochrancoch ľudských práv (16332/2/08).

²⁸ Usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúce sa slobody prejavu online a offline (9647/14).

²⁹ V súlade s normami OSN (ST/SGB/2003/13). Sexuálne vykorisťovanie je zneužitie zraniteľného postavenia, podriadenosti alebo dôvery na sexuálne účely alebo pokus oň, a to aj vrátane peňažného, spoločenského alebo politického zisku zo sexuálneho vykorisťovania; sexuálne zneužitie je fyzická aktivita sexuálnej povahy alebo vyhrážanie sa ňou, či už s použitím násilia alebo za nerovných alebo nátlakových podmienok.

³⁰ Politika Európskej komisie vo veci ochrany ľudskej dôstojnosti a boja proti psychickému obťažovaniu a sexuálnemu obťažovaniu, C(2006) 1624/3, ktorá sa uplatňuje aj na ESVČ.

³¹ ST 6877/2018 INIT, Modernizované všeobecné normy správania pre misie a operácie SBOP.

- bude podporovať ženy, mužov, dievčatá a chlapcov, ktorí zažili sexuálne a rodovo motivované násilie, a ich rodiny pri prístupe k spravodlivosti a riadnym prostriedkom nápravy vrátane prístupu k informáciám a službám v oblasti zdravotnej starostlivosti a k psychologickej a sociálnej podpore, s cieľom zabrániť ich (opätovnej) stigmatizácii a viktimizácii a s cieľom prispieť k ich bezpečnosti a reintegrácii;
- bude podporovať úsilie o ukončenie beztretnosti v prípadoch sexuálneho a rodovo motivovaného násillia vrátane sexuálneho násillia počas konfliktov. Jednou zo súčastí tohto úsillia je podpora takých postupov spravodlivosti v prechodnom období, ktoré zohľadňujú rodové hľadisko, ako aj podpora budovania kapacít orgánov presadzovania práva a odborníkov v oblasti súdnictva zohľadňovať rodové hľadisko pri riešení prípadov tak, ako sa to uvádza v rámci EÚ na podporu spravodlivosti v prechodnom období³²;
- bude vykonávať neoficiálny dokument o ukončení sexuálneho násillia počas konfliktu – sprievodca praktickými opatreniami na úrovni EÚ³³;
- bude venovať osobitnú pozornosť ľudským právam detí, mladých ľudí a seniorov, ľudí žijúcich v chudobe, ľudí s viditeľným alebo skrytým zdravotným postihnutím, ľudí, ktorí patria k menšinám a pôvodnému obyvateľstvu, utečencov, vnútorne vysídlených osôb a žiadateľov o azyl v zraniteľných situáciách/kontextoch;

³² Európska komisia. Spoločný pracovný dokument útvarov: rámec EÚ na podporu spravodlivosti v prechodnom období [SWD(2015) 158 final], 29. 7. 2015.

³³ Neoficiálny dokument o ukončení sexuálneho násillia počas konfliktu – sprievodca praktickými opatreniami na úrovni EÚ (MD 155/14), 25. 11. 2014.

- bude presadzovať politiku nulovej tolerance založenú na prevencii, a to vo vzťahu ku všetkým formám sexuálneho a rodovo motivovaného násilia spáchaného zo strany zamestnancov EÚ alebo zamestnancov nasadených v rámci spoločných bezpečnostných a obranných misií a operácií, ako aj veliteľov/vedúcich, dodávateľov a partnerov. EÚ pri akoľvek vysielaní zamestnancov, a to aj v rámci operácií/misií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky a humanitárnych intervencií zabezpečí, aby sa v tomto zmysle vydali jasné pokyny a zaviedli náležité štruktúry na presadzovanie tejto politiky, a to aj prostredníctvom spoľahlivých mechanizmov podávania správ, mechanizmov podávania sťažností pre obeť a vyvodzovania zodpovednosti a postihu páchatel'ov;
- zabezpečí, aby deti počaté počas znásilnenia mali nárok na občianstvo a podporu; bude bojovať proti stigmatizácii znásilnených žien a ich detí, ktorá sa s týmto typom sexuálneho násilia spája aj dlho po tom, ako došlo k trestnému činu; bude pokračovať v podpore rodičov, ktorí vychovávajú tieto deti;
- bude vykonávať zdokonalené opatrenia zamerané na ochranu žien a dievčat, ak sa na základe analýzy a hodnotenia ukáže, že je to potrebné, napríklad v prípade politických kandidátok, obhajkyň ľudských práv a aktivistiek organizácií občianskej spoločnosti;

- bude riešiť sexuálne násilie počas konfliktov ako súčasť kontinua rodovo motivovaného násilia úzko prepojeného s pretrvávajúcimi nerovnosťami a všeobecnejšími útokmi na rodovú rovnosť a ľudské práva žien vrátane digitálneho a kybernetického násilia;
- bude podporovať humanitárne normy a usmernenia týkajúce sa rodu a rodovo motivovaného násilia, a to aj vrátane usmernení Medziagentúrneho stáleho výboru (IASC) zameraných na rodovo motivované násilie³⁴ a príručky IASC pre rodovú rovnosť³⁵, ako aj práce v rámci Výzvy k akcii na ochranu pred rodovo motivovaným násilím v núdzových situáciách³⁶;
- bude presadzovať vykonávanie Zmluvy o obchodovaní so zbraňami s mimoriadnym dôrazom na článok 7 ods. 4³⁷, podľa ktorého sa od štátov vyžaduje, aby zohľadnili riziko toho, že sa zbrane alebo iné položky použijú na spáchanie alebo uľahčenie závažných činov rodovo motivovaného násilia.

³⁴ Medziagentúrny stály výbor (IASC): usmernenia pre začlenenie intervencií proti rodovému násiliu do humanitárnej činnosti. 2015. (https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2015/09/2015-IASC-Gender-based-Violence-Guidelines_lo-res.pdf).

³⁵ Medziagentúrny stály výbor (IASC): Príručka pre zohľadnenie rodových otázok v humanitárnej činnosti. 2017. https://ec.europa.eu/jrc/communities/sites/jrccties/files/2018-iasc_gender_handbook_for_humanitarian_action_eng_0.pdf

³⁶ Výzva k akcii na ochranu pred rodovo motivovaným násilím v núdzových situáciách (Výzva k akcii) je iniciatíva viacerých zainteresovaných strán s cieľom zásadným spôsobom transformovať spôsob, ako sa rodovo motivované násilie rieši počas núdzových humanitárnych situácií. EÚ je (prostredníctvom útvarov Komisie pre civilnú ochranu a operácie humanitárnej pomoci EÚ, DG ECHO) aktívnym partnerom Výzvy k akcii od jej vzniku v roku 2013. EÚ tiež prevzala zodpovednosť za globálne vedenie iniciatívy v rokoch 2017 – 2018.

³⁷ „Vyvážajúca zmluvná strana pri tomto hodnotení vezme do úvahy riziko použitia konvenčných zbraní uvedených v článku 2 ods. 1 alebo predmetov uvedených v článku 3 alebo 4 na spáchanie alebo uľahčenie spáchania vážnych činov rodovo podmieneného násilia alebo vážnych násilných činov proti ženám a deťom.“

Pomoc a obnova

39. Cieľom piliera programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť týkajúceho sa pomoci a obnovy je zabezpečiť, aby pomoc, obnova a rekonštrukcia boli inkluzívne, a aby sa v programe zohľadnili osobitné potreby žien a dievčat. Osobitná pozornosť sa venuje najzraniteľnejším skupinám, ktoré sa zúčastňujú na procesoch súvisiacich s budovaním mieru, ako je repatriácia, presídlenie, rehabilitácia, reintegrácia a rekonštrukcia po skončení konfliktu. Patria sem vysídlené ženy a dievčatá, obeť rodovo motivovaného násillia, starší ľudia, ľudia so zdravotným postihnutím, menšiny a pôvodné obyvateľstvo.
40. V pilieri týkajúcom sa pomoci a obnovy sa tiež vyzýva na väčšie úsilie na podporu aktívnej účasti a činností žien v rámci snahy zameranej na pomoc a obnovu, vrátane toho, aby sa ženám zabezpečil rovnaký prístup k možnostiam obživy, ako aj k spravodlivosti. Ženy a organizácie žien, ktoré poskytujú humanitárnu pomoc, reagujú v krízových situáciách často ako prvé. Vedúce postavenie a priority žien sú však často vylúčené z rozhodovacích procesov súvisiacich s humanitárnou pomocou a rozvojom, ako aj z tvorby programov, plánovania a rozpočtov.
41. Pomoc, obnova a rekonštrukcia môžu byť jedinečnou príležitosťou na zmenu diskriminačných sociálnych štruktúr a na podporu ľudských práv, účasti a zmysluplného zapojenia žien.

EÚ preto:

- bude podporovať účasť a vedúce postavenie žien v humanitárnej činnosti a rozvojových programoch, a to vo formálnych aj neformálnych rozhodovacích procesoch a pri stanovovaní priorít;
- bude podporovať iniciatívy na posilnenie prepojení medzi politikami týkajúcimi sa žien, mieru a bezpečnosti, pomoci, rehabilitácie, presídlenia, rekonštrukcie a udržateľného rozvoja vrátane podpory uplatňovania rodového hľadiska v rámci humanitárnej a rozvojovej pomoci. Zahŕňa to rovnaký a bezpečný prístup žien a dievčat k rozvojovej pomoci, ako aj komplexné informácie týkajúce sa sexuálneho a reprodukčného zdravia a služby zdravotnej starostlivosti;

- zabezpečiť, aby každá osoba, ktorá je obeťou sexuálneho alebo rodovo motivovaného násillia, mala nárok na komplexné zdravotné informácie, služby zdravotnej starostlivosti, spravodlivosť a nápravu, ako aj prístup k nim. Zabezpečiť, aby obeť neboli opätovne viktimizované, odmietané alebo ostrakizované;
- zabezpečiť, aby všetky organizácie, ktoré EÚ financuje a podporuje, dodržiavali politiky EÚ v oblasti rodovej rovnosti vrátane prístupu založeného na právach a minimálnych noriem a usmernení týkajúcich sa rodovo motivovaného násillia;
- bude podporovať iniciatívy psychologickkej a sociálnej pomoci pre všetky obeť násilných konfliktov bez ohľadu na ich rolu: ženy, dievčatá, chlapcov, mužov alebo starších ľudí;
- bude podporovať pomoc, obnovu, ako aj rehabilitáciu žien a dievčat postihnutých konfliktom, okrem iného aj v rámci EÚ. Súčasťou toho kroku je zabezpečiť, aby sa v práve, politikách a postupoch v oblasti azylu rešpektovalo a zaručovalo, že na všetky ženy, dievčatá a všetky obeť rodovo motivovaného násillia sa počas konaní uplatňujú rovnaké práva a normy;
- bude naďalej podporovať systémy súdnictva v krajinách mimo EÚ, v ktorých EÚ vykonáva podporné činnosti, a to v súlade s najvyššími normami. Cieľom je posilniť vnútroštátne trestné súdnictvo v súlade so zásadou komplementárnosti s Medzinárodným trestným súdom, a to napríklad pokiaľ ide o mechanizmy a procesy spravodlivosti v prechodnom období, v ktorých sa zohľadňuje rodové hľadisko;
- prostredníctvom primeraných zdrojov zabezpečiť, aby v centre humanitárnej reakcie a činností zameraných na pomoc a obnovu, ako aj rozvojovej pomoci a tvorby programov boli ženy. Musia byť zapojené do navrhovania, plánovania a vykonávania činností zameraných na pomoc, obnovu a rekonštrukciu a na začiatku každej núdzovej situácie sa s nimi musia konzultovať ich potreby;

- zabezpečiť, aby tvorba a vykonávanie politík vychádzali zo skúseností s napomáhaním zásadných zmien získaných na občianskej úrovni, ako aj z pokroku, ktorý sa dosiahol vo fáze pomoci a obnovy. Zabezpečiť, aby sa inkluzívne združenia občianskej spoločnosti a združenia žien zmysluplne a rovnocenne zúčastňovali na všetkých fázach tohto cyklu vrátane konferencií donorov³⁸, ktoré pomáhajú budovať partnerstvá;
- zabezpečiť, aby plánovanie a opatrenia týkajúce sa pripravenosti na krízy, ako aj obnovy po katastrofách a po skončení konfliktu vrátane odbornej prípravy úradníkov štátnej správy a organizácií občianskej spoločnosti vychádzali z rodovo inkluzívneho a participatívneho prístupu a aby sa v nich náležite zohľadňoval vplyv posúdenia rizika na rodovú rovnosť (Rodový index rizika³⁹).

Normatívny rámec týkajúci sa rovnosti medzi ženami a mužmi

42. Rovnosť medzi ženami a mužmi je základným ľudským právom, spoločnou hodnotou EÚ zakotvenou v politických rámcoch EÚ a nevyhnutnou podmienkou na dosiahnutie cieľov týkajúcich sa odstránenia chudoby a zvýšenia rastu, zamestnanosti a sociálnej súdržnosti, ako aj podpory mieru a bezpečnosti. Je zahrnutá aj v medzinárodných povinnostiach a záväzkoch, ako je Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, Pekinská akčná platforma, Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj a Európsky konsenzus o rozvoji. Prácu v tejto oblasti usmerňujú zásady, ktoré vychádzajú z cieľov spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ.

³⁸ Fáza rekonštrukcie je príležitosťou na to, aby sa pomocou prístupu založeného na právach umožnila väčšia rodová rovnosť, napríklad pokiaľ ide o hospodársky rozvoj a prístup k pôde a prírodným zdrojom.

³⁹ Útvár pre nástroje zahraničnej politiky – nástroj na podporu stability a mieru. Príručka ukazovateľov pre nástroj na podporu stability a mieru (Instrument contributing to stability and peace– IcSP). https://ec.europa.eu/fpi/key-documents_en

EÚ preto:

- bude naďalej monitorovať kroky nadväzujúce na Pekinskú akčnú platformu, a to najmä v kritickej oblasti týkajúcej sa žien a ozbrojeného konfliktu;
- bude naďalej podporovať ratifikáciu a vykonávanie hlavných nástrojov OSN v oblasti ľudských práv a ich opčných protokolov, predovšetkým Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW) a jeho opčného protokolu, a prostredníctvom všeobecných odporúčaní č. 30 a 35 posilňovať prepojenie medzi dohovorom CEDAW a programom zameraným na ženy, mier a bezpečnosť;
- bude naďalej dôrazne podporovať Medzinárodný trestný súd (MTS), najmä v oblasti sexuálneho a rodovo motivovaného násillia počas konfliktov, s cieľom posilniť zodpovednosť a bojovať proti beztrestnosti. MTS je prvým a jediným stálym medzinárodným trestným súdom na svete, ktorý je zameraný na vyšetrovanie a stíhanie najzávažnejších trestných činov;
- bude naďalej podporovať prácu, ktorú vykonáva Medzinárodný reziduálny mechanizmus pre trestné tribunály, ako aj iné medzinárodné tribunály;
- bude naďalej vykonávať politiku ustanovenú v usmerneniach EÚ o podpore dodržiavania medzinárodného humanitárneho práva, pričom osobitnú pozornosť bude venovať dodržiavaniu zákazu znásilnenia a iných foriem sexuálneho násillia;
- bude naďalej vykonávať program Mládež, mier a bezpečnosť ustanovený v rezolúciách BR OSN č. 2250 a 2419. Sem patrí aj riešenie (pretrvávajúcich) nerovností, ktoré vystavujú mladé ženy a mladých mužov mimoriadnemu riziku, ako aj to, aby sa osobitná pozornosť venovala zvyšovaniu inkluzívneho zastúpenia mladých žien v predchádzaní konfliktom a pri ich riešení.

Posilnenie miestnej, národnej a regionálnej zodpovednosti

43. V rámci inkluzívneho mierového procesu sa s väčšou pravdepodobnosťou podarí identifikovať a vyriešiť základné príčiny konfliktu a zabezpečiť, aby sa riešili potreby postihnutých skupín obyvateľstva. Zásadný význam má preto posilnenie miestnej, národnej a regionálnej zodpovednosti a zabezpečenie konzultácií a spolupráce s miestnymi zainteresovanými stranami. Inkluzívnosťou sa zároveň zvyšuje legitimita a národná zodpovednosť, pokiaľ ide o mierové dohody a ich vykonávanie. Okrem toho sa ňou znižuje pravdepodobnosť, že vylúčení aktéri budú tento proces ohrozovať. Inkluzívny proces neznamená, že sa všetky zainteresované strany priamo zúčastňujú na formálnych rokovaníach, ale môže sa ním uľahčiť interakcia medzi stranami konfliktu a inými zainteresovanými stranami a môžu sa vytvoriť mechanizmy na to, aby sa do tohto procesu začlenili všetky hľadiská. Na zabezpečenie zmysluplného zapojenia žien angažujúcich sa za mier a organizácií žien do tohto procesu môžu byť potrebné osobitné mechanizmy.

EÚ preto:

- bude podporovať budovanie kapacít a výmenu informácií medzi partnermi a krajinami mimo EÚ vrátane vnútroštátnych rodových mechanizmov a inštitúcií;
- bude konzultovať s organizáciami žien, ženami angažujúcimi sa za mier a obhajcami a obhajkyňami ľudských práv a podporovať ich začlenenie do formálnych a neformálnych mierových procesov a v relevantných prípadoch ich vedúce postavenie v týchto procesoch;
- zabezpečí, aby EÚ zmysluplne a rovnocenne spolupracovala s inkluzívnymi organizáciami občianskej spoločnosti, t. j. s organizáciami občianskej spoločnosti, v ktorých ženy majú vedúce postavenie, prispievajú k stratégiám a v ktorých sa zohľadňujú názory rôznych žien a sú zastúpené v širokej škále otázok, ktorým spoločnosť čelí;
- zabezpečí podporu medzinárodným a regionálnym mimovládnym organizáciám, ktoré presadzujú prevzatie zodpovednosti a začleňovanie na miestnej úrovni a prispievajú k budovaniu vnútroštátnych kapacít.

Posilnenie spolupráce a dialógu s ostatnými aktérmi

44. Spolupráca s medzinárodnými aktérmi je rozhodujúca pre to, aby sa program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť účinne vykonával a aby sa zabránilo duplicitnej práci a súpereniu o zdroje. Spolupráca je potrebná aj na výmenu analýz, získaných poznatkov a zdrojov, ako aj na zabezpečenie súladu medzi výstupmi programov a tvorbou politiky na globálnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni. Je dôležité, aby dialóg medzi rôznymi aktérmi prebiehal na všetkých úrovniach (miestnej, národnej, regionálnej a medzinárodnej), ako aj medzi nimi, a aby zahŕňal občiansku spoločnosť. Je tiež dôležité, aby medzinárodné organizácie nesúťažili s miestnymi organizáciami občianskej spoločnosti v prípade, ak tieto organizácie občianskej spoločnosti môžu k politike alebo programom prispievať podobným spôsobom (napríklad vypracúvaním štúdií).

EÚ preto:

- bude podporovať inkluzívne partnerstvá a lepšiu výmenu skúseností, získaných poznatkov a najlepších postupov medzi všetkými zainteresovanými stranami v súvislosti so všetkými aspektmi vykonávania programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť. K tomu patrí identifikácia spoločných záujmov, a najmä zohľadnenie výziev a príležitostí, ktoré sa vyskytnú;
- bude naďalej spolupracovať s príslušnými medzinárodnými a regionálnymi organizáciami, najmä s OSN, ale aj s inými, ako je napríklad: Organizácia Severoatlantickej zmluvy (NATO), Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE), Združenie národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN), Organizácia amerických štátov (OAS), skupiny G20 a G7, Africká únia (AÚ), Medzinárodný výbor Červeného kríža a Únia pre Stredozemie. Bude tiež pokračovať v spolupráci s inými regionálnymi organizáciami, ktoré sa snažia napredovať v práci zameranej na dosiahnutie rodovej rovnosti, mieru a bezpečnosti, pričom bude vychádzať z existujúcich iniciatív a skúseností, s cieľom vytvárať synergie v situáciách, v ktorých EÚ a OSN alebo iné medzinárodné organizácie zohrávajú významnú úlohu;

- bude propagovať a podporovať iniciatívu národných kontaktných miest pre ženy, mier a bezpečnosť, slúžiacich ako medziregionálne fórum a poskytujúcich priestor na výmenu skúseností a najlepších postupov s cieľom pokročiť vo vykonávaní rezolúcií Bezpečnostnej rady týkajúcich sa žien, mieru a bezpečnosti a zlepšiť koordináciu financovania a programov pomoci;
- bude propagovať a podporovať iniciatívu regionálneho urýchlenia rezolúcie BR OSN č. 1325 (RAR1325), ktorá je zameraná predovšetkým na výmeny na technickej úrovni medzi poradcami pre rodové otázky a inými odborníkmi z praxe v mnohostranných a regionálnych organizáciách. Jej cieľom je vytvoriť fórum, ktorým by sa zlepšilo vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť a podporovali sa synergie medzi účastníkmi z EÚ, OSN, NATO, AÚ a OBSE;
- bude podporovať a podnecovať inkluzívne postupy s cieľom zlepšiť súdržnosť, koordináciu a účinnosť;
- bude podporovať dialóg medzi organizáciami občianskej spoločnosti a EÚ, ktorý bude koordinovať ESVČ a v krajinách mimo EÚ delegácie EÚ.

Podporné opatrenia

Politická podpora na účinné vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť

45. Na účinné vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť je potrebné zaujať holistický prístup. Je mimoriadne dôležité, aby sa vylučujúce prístupy, ako aj prístupy založené na uzavretom spôsobe myslenia, premenili na inkluzívne a komplexné spôsoby zapojenia a spolupráce. Táto otázka sa stále nedostatočne chápe a niekedy sa akceptuje len v obmedzenej miere. Vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť musí byť preto podopreté čo najpevnejším politickým vedením a odhodlaním.

EÚ preto:

- bude podporovať vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť vo všetkých kontextoch vrátane mnohostranných fór a dvojstrannej spolupráce, a to prostredníctvom politických dialógov a dialógov o ľudských právach, partnerstiev, vyhlásení, mnohostranných výmen, komunikácie a spoločných vyhlásení s partnerskými krajinami;
- zabezpečí nepretržité účinné vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť v rámci EÚ, a to vykonávaním a monitorovaním strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti, strategického záväzku pre rodovú rovnosť a akčného plánu EÚ pre rodovú rovnosť II;
- bude presadzovať a podporovať vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť prostredníctvom mandátu hlavného poradcu ESVČ pre rodové otázky a rezolúcie Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov č. 1325;
- začlení súdržný prístup k rodovej rovnosti a otázke žien, mieru a bezpečnosti do spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ a bude ho podporovať;
- bude podporovať porozumenie programu zameranému na ženy, mier a bezpečnosť a kreatívne myslenie v súvislosti s ním, okrem iného aj v širšej verejnej sfére;
- zabezpečí, aby program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť bol kľúčovou témou politickej a diplomatickej angažovanosti, pokiaľ ide o vznikajúce výzvy a krízové a nestabilné situácie, situácie počas konfliktu a po jeho skončení, pričom bude mať v súvislosti so všetkými týmito situáciami na zreteli, že prioritou je preventívna diplomacia;
- bude v súvislosti s uplatňovaním hľadiska týkajúceho sa žien, mieru a bezpečnosti podporovať posilnenú a inkluzívnu spoluprácu so všetkými zainteresovanými stranami vrátane národných vlád, zákonodarných orgánov, národných inštitúcií pre ľudské práva, orgánov pre rodovú rovnosť, miestnych orgánov, aktérov občianskej spoločnosti, neštátnych subjektov, súkromného sektora, aktérov v oblasti rozvoja a humanitárnej oblasti, ako aj medzinárodných a regionálnych organizácií;

- bude podporovať uplatňovanie medzinárodných noriem v oblasti rodovo citlivej mediačnej podpory. Mierové procesy bude naďalej považovať za príležitosť na to, aby sa pri rokovaníach a vo výsledných mierových dohodách podporovalo posilnenie postavenia žien, rodová rovnosť, uplatňovanie rodového hľadiska, zmysluplná a rovnocenná účasť žien a dodržiavanie ich práv;
- zabezpečí, aby všetci, ktorí sú zapojení do mediácie zo strany EÚ, riešili tieto otázky počas predbežných i samotných mierových rokovaní a aby sa usilovali zabezpečiť ich začlenenie a prioritné miesto v následnej fáze budovania mieru a rekonštrukcie po skončení konfliktu, a to okrem iného prostredníctvom pozícií odborníkov na rodové otázky, na ktoré by boli zabezpečené dostatočné zdroje, vo všetkých mediačných intervenciách EÚ;
- zabezpečí, aby súčasťou každého nasadenia EÚ v nestabilných a konfliktom zasiahnutých situáciách, ako aj v humanitárnych núdzových situáciách, bola dostatočná kapacita na vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť, okrem iného prostredníctvom účasti odborníkov a poradcov pre rodové otázky, pre ktorých by boli zabezpečené primerané zdroje, v prípade všetkých misií a operácií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, delegácií EÚ a osobitných zástupcov EÚ; zabezpečí, aby všetok nasadený vojenský a civilný personál EÚ vrátane personálu na vyšších pozíciách bol dostatočne vyškolený v oblasti rodovej rovnosti a v otázke žien, mieru a bezpečnosti, a konkrétnejšie v oblasti toho, ako začleňovať rodové hľadisko do svojich príslušných činností.

Financovanie a zdroje

46. Na zaistenie uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti, rodovej rovnováhy a ďalších špecifických opatrení na dosiahnutie rodovej rovnosti je potrebné financovanie. Vzhľadom na uvedené a podľa viacerých hodnotení a správ⁴⁰ je globálny nedostatok financií a/alebo ich nedostatočné množstvo naďalej hlavnou prekážkou pre účinné vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť. V EÚ aj celosvetovo sú potrebné finančné prostriedky na projekty/programy, ktorých hlavným cieľom je rodová rovnosť a otázky žien, mieru a bezpečnosti, ako aj na uplatňovanie hľadiska rodových aspektov a hľadísk v iných projektoch/programoch. Nedostatok zdrojov – vrátane vlastného budovania kapacít – na prácu v oblasti rodovej rovnosti a vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť zostáva kľúčovou výzvou, ktorá sa musí riešiť. Okrem toho sú na riešenie základných príčin rodovej nerovnosti potrebné vhodné makroekonomické podmienky.

⁴⁰ Goldberg, D. B. (2015). Civil Society Organisation (CSO) Survey for the global study on women, peace and security: CSO perspectives on UNSCR 1325 implementation 15 years after adoption. The Global Network of women peacebuilders. <http://peacewomen.org/sites/default/files/CSO%20Survey%20Report%20FINAL.pdf>
Coomaraswamy, R., & UN Women. (2015). Preventing conflict, transforming justice, securing the peace: a global study on the implementation of United Nations Security Council resolution 1325. (<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNW-GLOBAL-STUDY-1325-2015.pdf>)
Rozvojový program Organizácie Spojených národov. (bez dátumu). Trust Fund Factsheet — Global Acceleration Instrument. (<http://mptf.undp.org/factsheet/fund/GAI00>).

47. Zmysluplný a trvácny pokrok si vyžaduje prístup založený na právach, aby sa zaistilo, že ženy nielen získajú zručnosti a majetok, ale môžu rozhodovať o príležitostiach a zdrojoch a majú možnosť ovplyvňovať ekonomické rozhodovanie na všetkých úrovniach. Osobitná pozornosť sa bude venovať úlohám a postaveniu žien vo formálnom aj neformálnom hospodárstve. Práca na vykonávaní programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť, a to aj v krajinách v konflikte a krajinách po skončení konfliktu, trpí dlhodobým nedostatkom zdrojov. Priame, spoľahlivé a predvídateľné finančné krytie z flexibilných grantov alebo dlhodobé financovanie je veľmi dôležité pre vytvorenie podmienok na to, aby hnutia formované zdola a organizácie občianskej spoločnosti mohli vykonávať program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť.

EÚ preto:

- bude začleňovať rodovú rovnosť a program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť do príslušných nástrojov financovania vonkajšej činnosti EÚ;
- stanoví požiadavku, aby mali všetky operácie a misie SBOP aj delegácie EÚ vyčlenený rozpočet na zaistenie odborných znalostí a/alebo na poradcov pre rodové otázky;
- zaistí vhodné, dlhodobé a predvídateľné financovanie prostredníctvom plánovania a začlenenia vykonávania programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť do neplánovaných činností;
- uznávajúc prístup založený na potrebách zaužívaný v členských štátoch EÚ a v nástrojoch financovania vonkajšej činnosti EÚ, podľa možností bude uprednostňovať (priame) granty na akcie projektov v oblasti rodovej rovnosti a v otázkach žien, mieru a bezpečnosti, ktoré realizujú miestne organizácie občianskej spoločnosti, najmä ženské organizácie;
- bude nabádať k tomu, aby sa používanie rodovej analýzy stalo požiadavkou pri financovaní vonkajšej činnosti EÚ;
- bude podporovať cielené financovanie vonkajšieho a nezávislého hodnotenia strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti; taktiež bude nabádať k tomu, aby hodnotenia všetkých činností vonkajšej činnosti a politiky EÚ reagovali na rodové otázky;
- zaistí čo najmenšie administratívne obmedzenia na prístup miestnych organizácií občianskej spoločnosti k financovaniu v rámci nariadenia EÚ o rozpočtových pravidlách;

- bude podporovať cielené financovanie výskumu otázok žien, mieru a bezpečnosti;
- bude posudzovať a monitorovať opatrenia EÚ, členských štátov EÚ a partnerov EÚ na boj proti terorizmu vrátane zákonov o boji proti financovaniu terorizmu a v relevantných prípadoch obmedzovať ich účinky, aby nemali negatívny vplyv a dôsledky na práva žien a neobmedzovali ich;
- zaistí vykonávanie akčného programu z Addis Abeby prijatého na tretej Medzinárodnej konferencii o financovaní rozvoja.

Budovanie kapacít a odborná príprava

48. Účinné vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť závisí od informovanosti a znalostí, zručností, kapacít a zdrojov žien a mužov na všetkých úrovniach rozhodovacích procesov. Vzhľadom na komplexnosť súčasného bezpečnostného prostredia a rozsah programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť je budovanie kapacít a zlepšenie odbornej prípravy a vzdelávania so zreteľom na udržateľný mier, bezpečnosť a rodovú rovnosť základom pre vykonávanie celého programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť.
49. Cielená odborná príprava je kľúčovou zložkou vykonávania programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť. V novej politike EÚ pre odbornú prípravu v oblasti SBOP⁴¹, prijatej 15. marca 2017, sa stanovuje povinná a štandardizovaná odborná príprava pred nasadením ako podmienka nasadenia vyslaného a zmluvného personálu. Hoci je odborná príprava pred nasadením dostupná pre personál nasadzovaný v rámci misií a operácií SBOP, zatiaľ nie je povinná pre všetkých. Ďalším druhom podpory (napríklad mediačnej podpore) stále chýba takýto štruktúrovaný a povinný prístup k odbornej príprave. Podľa tejto novej politiky pre odbornú prípravu by mala každá odborná príprava v oblasti SBOP odrážať základné zásady EÚ vrátane rodovej rovnosti a cieľov v otázkach žien, mieru a bezpečnosti. Okrem toho sa budú prvky týkajúce sa rodovej rovnosti naďalej systematickejšie začleňovať do internej odbornej prípravy a seminárov o SBOP.

⁴¹ Politika EÚ pre odbornú prípravu v oblasti SBOP (5197/2/17 REV), 15. marca 2017.

EÚ preto:

- bude pokračovať v zlepšovaní chápania otázok týkajúcich sa programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť, a to intenzívnou a konsolidovanou odbornou prípravou na všetkých úrovniach vrátane vyšších riadiacich pracovníkov; bude požadovať, aby členské štáty ponúkali relevantné kurzy odbornej prípravy v rámci ročného programu odbornej prípravy EÚ na školenie svojich štátnych príslušníkov, a bude ich nabádať, aby tieto kurzy sprístupnili účastníkom z iných členských štátov, keď je to možné;
- zaistí, aby Európska akadémia bezpečnosti a obrany (EABO) pokračovala v zohľadňovaní rodového hľadiska vo všetkých svojich aktivitách odbornej prípravy vrátane existujúcich kurzov a odbornej prípravy vrátane tých, ktoré sa na miestnej úrovni poskytujú v členských štátoch;
- zaistí, aby sa rodové hľadisko začlenilo do všetkých činností krízového riadenia operácií a misií SBOP a humanitárnej a rozvojovej vonkajšej činnosti;
- zaistí, aby Európska komisia a ESVČ pravidelne zahŕňali otázky žien, mieru a bezpečnosti do existujúcich aj budúcich kurzov odbornej prípravy v oblasti rodovej rovnosti v rámci štruktúr ESVČ, Komisie, delegácií EÚ a SBOP; táto odborná príprava by sa mala venovať aj tomu, ako prakticky začleniť rodové hľadisko do každodennej práce;
- zaistí, aby sa prvok/modul týkajúci sa otázok žien, mieru a bezpečnosti začlenil do online kurzov odbornej prípravy a aby sa rodová zložka systematicky zahŕňala do kurzov odbornej prípravy týkajúcej sa všetkých relevantných sektorov, ako je napríklad odzbrojenie, demobilizácia alebo reintegrácia, reforma sektora bezpečnosti a pozorovanie volieb;
- bude podporovať odbornú prípravu pre všetkých aktérov EÚ v oblasti mediácie vrátane tých, ktorí dostávajú finančnú alebo technickú podporu EÚ, o tom, ako uskutočniť a využiť rodovú analýzu a začleniť rodové hľadisko do mediačnej podpory;
- bude svojmu personálu poskytovať odbornú prípravu o rodovej rovnosti a o tom, ako transformovať konflikt a rodové normy a roly vžité v spoločnosti, a podporovať odborné vzdelávanie vládnych a mimovládnych partnerov;

- zaistí, aby odborné vzdelávanie vychádzalo z potrieb príjemcov a aby sa v relevantných prípadoch, najmä pri vyšších a riadiacich funkciách, využili koučing a mentorstvo;
- bude nabádať členské štáty, aby vo svojich národných akčných plánoch a činnostiach na podporu krajín, ktoré nie sú členmi EÚ, uprednostňovali budovanie kapacít a odbornú prípravu;
- bude nabádať členské štáty, aby uprednostňovali vývoj nástrojov odbornej prípravy, napríklad počítačovú odbornú prípravu (webová odborná príprava, podcasty) a iné balíky odbornej prípravy, a investovali do nich. Takéto moduly odbornej prípravy vyvinuté pre delegácie EÚ a misie a operácie SBOP by sa mohli poskytnúť aj partnerom a krajinám, ktoré nie sú členmi EÚ.

Výmena informácií a najlepších postupov

50. Neformálna osobitná skupina EÚ pre ženy, mier a bezpečnosť sa preukázala ako užitočné fórum pre výmenu a partnerstvo medzi inštitúciami EÚ, jej členskými štátmi a občianskou spoločnosťou⁴².
51. Osobitná skupina bude zasadať štyrikrát za rok, dvakrát na strategickej úrovni, ktorej budú spolupredsedať ESVČ a rotujúce predsedníctvo Rady Európskej únie, a dvakrát na technickej/pracovnej úrovni.
52. Delegácie EÚ by mali organizovať fóra na výmenu informácií a osvedčených postupov vo svojich krajinách a na regionálnej úrovni, na ktorých sa zídu delegácie EÚ, misie SBOP a členské štáty EÚ s občianskou spoločnosťou, aby poskytli solídne kontextuálne podnety.
53. Cieľom EÚ je nadviazať partnerstvá a spojenectvá s inými medzinárodnými a regionálnymi organizáciami, konkrétne štruktúrované a formalizované platformy pre spoluprácu na všetkých úrovniach – od politickej po pracovnú. V záujme udržateľnosti a účinnosti musia prístupy zhora nadol sprevádzať opatrenia vypracované a vykonávané na všetkých úrovniach.

⁴² Vráťane akademickej obce.

EÚ preto:

- podporí zriadenie fóra⁴³ na výmenu skúseností a najlepších postupov a na podporu inovácií medzi odborníkmi z praxe (poradcami a kontaktnými miestami pre rodové otázky) na rôznych úrovniach, pretože pre účinné a udržateľné vykonávanie strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti je kľúčové zaistiť, aby politické rozhodnutia boli založené na skúsenostiach, znalostiach a nápadoch odborníkov z praxe; bude sa uplatňovať v rámci EÚ, na vzťahy medzi organizáciami a v rámci už zriadených a fungujúcich sietí, napríklad už zriadených sietí v Európskej komisii, a medzi nimi;
- bude usmerňovať kroky v záujme inkluzívneho vykonávania nového strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti a zaistí, aby sa na ňom zúčastnilo čo najširšie spektrum rôznych zainteresovaných strán;
- bude podporovať existujúce a nové inkluzívne siete kontaktných miest a odborníkov v záujme zlepšenia rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien a vykonávania programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť.

Vedenie a prevzatie zodpovednosti

54. Na účinné vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť je nevyhnutné vedenie a primerané zdroje na všetkých úrovniach. Vyžaduje si to náležité pochopenie rodovej rovnosti a otázok žien, mieru a bezpečnosti, aby mohlo vedenie reagovať na otázky rodovej rovnosti. V súlade s prierezovou povahou politického rámca EÚ týkajúceho sa rodovej rovnosti, posilnenia postavenia žien a otázok žien, mieru a bezpečnosti nesú zodpovednosť za vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť členské štáty. Pri propagácii a vykonávaní programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť zohrávajú dôležitú úlohu aj príslušné inštitúcie a orgány EÚ.

⁴³ Jedným z príkladov je spolupráca v oblasti regionálneho urýchlenia rezolúcie č. 1325 (Regional Acceleration of Resolution – RAR) s Organizáciou Spojených národov, EÚ, NATO, Africkou úniou a Organizáciou pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE).

EÚ preto:

- zaistí, aby riadiaci pracovníci vo svojich útvaroch aktívne podporovali rodovú rovnosť a otázku žien, mieru a bezpečnosti tým, že sa tieto témy začlenia do pracovnej náplne všetkých vedúcich funkcií, ako aj do hodnotenia riadiacich pracovníkov. Týka sa to mandátov vedúcich delegácií, osobitných zástupcov Európskej únie a vedúcich/veliteľov misií a operácií SBOP;
- zaistí, aby osoby zamestnané alebo nasadené Európskou úniou vo vedúcich pozíciách absolvovali odbornú prípravu o rodovej rovnosti a otázkach žien, mieru a bezpečnosti; taktiež zaistí, aby vedúci a riadiaci pracovníci boli dobre informovaní o rôznorodej práci poradcov a kontaktných miest pre rodové otázky;
- zaistí, aby všetci zamestnanci, dodávatelia a partneri pri vykonávaní, ktorí pracujú pre EÚ, podporovali účinné vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť, a aby primárnu zodpovednosť niesli úrovne vedenia a riadenia a podporovali sa mechanizmy prevzatia zodpovednosti;
- zaistí, aby opisy pracovného miesta, mandáty a požiadavky na ponuky a zmluvy vo všeobecnosti obsahovali požiadavku zohľadniť rodovú rovnosť a otázku žien, mieru a bezpečnosti vrátane požiadavky absolvovať v prípade potreby osobitnú odbornú prípravu.

Podporné funkcie

55. Práca poradcov a kontaktných miest/osôb pre rodové otázky je dôležitá pre premietnutie politik EÚ týkajúcich sa rodovej rovnosti, posilnenia postavenia žien a otázok žien, mieru a bezpečnosti do analýzy, plánovania, vykonávania a hodnotenia. Osoby na týchto miestach by preto mali mať strategické postavenie s jednoduchým prístupom k vyšším riadiacim pracovníkom a k strategickým dokumentom a postupom. Poradcovia a kontaktné miesta pre rodové otázky tiež zohrávajú dôležitú úlohu pri uľahčovaní začlenenia rodového hľadiska do každodenných úloh a operácií. V civilných misiách SBOP sa úspešne rozvinuli štruktúry kontaktných miest pre rodové otázky, aby fungovali ako nadstavba poradcu pre rodové otázky, čím sa zabezpečuje väčší dosah úsilia o uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti.

56. V rámci delegácií EÚ sú kontaktné osoby pre rodové otázky kľúčovými zainteresovanými stranami zodpovednými za poskytovanie poradenstva a koordináciu všetkých činností v otázkach rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien. Zodpovedajú za uľahčovanie a podporu vykonávania akčného plánu EÚ pre rodovú rovnosť II (GAP II). Zasadnutia siete kontaktných osôb pre rodové otázky sa konajú každý rok v Bruseli. Zasadnutie sa zameriava najmä na tieto témy: i) posúdenie existujúcich znalostí a skúseností; ii) uľahčenie učenia sa a iii) rokovania o pokroku vo vykonávaní GAP II, najmä v súvislosti s cieľom „posunu v inštitucionálnej kultúre“ a podávaním správ.

EÚ preto:

- zaistí, aby poradcovia a kontaktné miesta pre rodové otázky mali strategické postavenie a dostatočné zdroje;
- bude pokračovať v posilňovaní spôsobilosti a kapacity poskytovať poradenstvo v rodových otázkach v EÚ, podľa možností spolu so všetkými súčasnými mnohostrannými a regionálnymi partnermi a prostredníctvom výmeny s odborníkmi z praxe z občianskej spoločnosti a akademikmi;
- bude nabádať na rodovú rovnováhu u poradcov a v kontaktných miestach pre rodové otázky a tiež nabádať viac mužov k tomu, aby sa ujali týchto funkcií;
- bude systematicky využívať kontaktné miesta pre rodové otázky a zriadi sieť rodovo vyvážených kontaktných miest s domácim aj medzinárodným personálom;
- zaistí, aby bola táto zodpovednosť zahrnutá do opisu pracovného miesta pri vymenovaní/výbere osôb na kontaktné miesta pre rodové otázky a následne aj do ich každoročného hodnotenia. Táto práca je rovnako dôležitá ako každá iná a musí sa zodpovedajúcim spôsobom zohľadňovať v každoročnom hodnotení výkonu;
- bude nabádať k rozsiahlejšiemu využívaniu štruktúr kontaktných bodov pre rodové otázky na uľahčenie a podporovanie uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti pri plnení každodenných úloh, a to využívaním osvedčených postupov najmä z civilných misií SBOP;

- bude ďalej uľahčovať výmenu nápadov a prepojenie medzi poradcami, kontaktnými miestami a kontaktnými osobami EÚ pre rodové otázky, napríklad prostredníctvom skutočných alebo virtuálnych zasadnutí a väčšieho využívania online platforiem, ako napríklad virtuálnej platformy Európskej siete kontaktných miest pre rodové otázky „Together“;
- bude nabádať na výmenu osvedčených postupov a získaných skúseností medzi poradcami a kontaktnými miestami/osobami;
- podporovať rozmanitosť medzi poradcami a kontaktnými miestami/osobami pre rodové otázky, najmä prijímaním väčšieho počtu mužov.

Postupy monitorovania, hodnotenia a podávania správ

57. EÚ má robustný systém monitorovania, hodnotenia a podávania správ, v neposlednom rade v rámci akčného plánu EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020 (GAP II) a strategického záväzku pre rodovú rovnosť. Cieľom posilnených postupov monitorovania, hodnotenia a podávania správ je ešte viac zlepšiť celkové nadviazanie na vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť, a to aj zjednodušením a synchronizáciou s relevantnými súbežnými postupmi podávania správ. Systém podávania správ o otázkach žien, mieru a bezpečnosti sa sústreďuje nielen na to, *čo* robiť, alebo aj na to, *ako* sa to robí.
58. Súčasný systém monitorovania, hodnotenia a podávania správ je potrebné zlepšiť tak z hmotného, ako aj z procesného hľadiska. Cieľom je vytvoriť podmienky pre maximalizáciu kvantitatívnej a kvalitatívnej analýzy a hodnotenia a zároveň minimalizovať narušenie pre poskytovateľov údajov a komplikácie pre sprostredkovateľov. Okrem toho má EÚ v úmysle vytvoriť monitorovací postup založený na ukazovateľoch a míľnikoch pokroku. Pokiaľ ide o aspekt účasti na programe zameranom na ženy, mier a bezpečnosť, je okrem počtu začlenených žien potrebné viac sa zamerať na kvalitu začlenenia žien. Umožní to vypracovať podrobnejšiu analýzu zmysluplnej a rovnocennej účasti žien na rozhodovacích procesoch a rozhodujúcich funkciách a ich skutočného vplyvu na ne.

59. Účinné, inkluzívne a transparentné monitorovanie a hodnotenie otázok žien, mieru a bezpečnosti si vyžaduje výmenu a partnerstvá medzi inštitúciami EÚ, členskými štátmi a občianskou spoločnosťou. Mali by sa vytvoriť účinné a transparentné mechanizmy a postupy participácie.

EÚ preto:

- bude pokračovať vo vypracúvaní a používaní ukazovateľov pre svoje opatrenia na vykonávanie strategického prístupu k otázke žien, mieru a bezpečnosti; bude systematizovať údaje rozčlenené podľa pohlavia vo všetkých vonkajších politikách EÚ a zabezpečí, aby analýza vplyvu zahŕňala viac ako len opis/oznamovanie všeobecných údajov o rodovej nerovnosti, tým, že bude poskytovať hĺbkové (prípadové) štúdie uskutočnené nezávislou občianskou spoločnosťou alebo akademikmi, štúdie základných scenárov a pravidelnú výmenu so zástupcami EÚ (vrátane miestnej občianskej spoločnosti a najmä organizácií žien);
- bude získavať ukazovatele týkajúce sa otázok žien, mieru a bezpečnosti z iných rámcov (Pekinskej akčnej platformy, národných akčných plánov, akčného plánu EÚ pre rodovú rovnosť II atď.) a v čo najväčšej miere ich začlení do rámca ukazovateľov otázok žien, mieru a bezpečnosti s cieľom zaistiť, aby tie isté údaje nevyžadovali v rámci rôznych postupov podávania správ (uľahčí sa tým podávanie správ);
- bude usilovať o posilnenie účinnosti, harmonizácie a racionalizáciu všetkých postupov podávania správ EÚ týkajúcich sa rodovej rovnosti, posilnenia postavenia žien a otázok žien, mieru a bezpečnosti;
- poskytne členským štátom parametre, systémy a usmernenia s cieľom zaistiť, aby sa postupy monitorovania a hodnotenia agregovali na regionálnej úrovni, pričom zohľadní, že každý členský štát má osobitné potreby a priority;
- bude podporovať účinnú účasť inkluzívnej občianskej spoločnosti vrátane domácich skupín bojujúcich za práva žien a odborníkov na rodové otázky na postupoch monitorovania a hodnotenia.

Národné akčné plány

60. Národné akčné plány zohrávajú dôležitú úlohu pri zefektívnení vykonávania programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť, predovšetkým na vnútroštátnej úrovni.

EÚ preto:

- bude pri vypracúvaní a vykonávaní národných akčných plánov podporovať nadrezortný prístup. Členským štátom to pomôže pri ich úsilí uprednostniť nadrezortnú stratégiu a pokračovať v nabádaní všetkých krajín v EÚ aj mimo nej, aby národné akčné plány vypracúvali a vykonávali na základe tejto zásady;
- zaistí, aby boli k dispozícii dostatočné zdroje na podporu národných akčných plánov, aby sa mohli účinne vykonávať;
- bude podporovať participatívne mechanizmy ako súčasť vypracúvania národných akčných plánov, aby sa zaistilo prevzatie miestnej zodpovednosti za ne a inkluzívnosť, ako aj zdroje;
- bude podporovať inštitucionalizáciu parlamentného monitorovania vykonávania národných akčných plánov; bude podporovať účasť občianskej spoločnosti na monitorovaní a hodnotení;
- bude nabádať členské štáty EÚ, aby sa navzájom podporovali pri vypracúvaní a vykonávaní národných akčných plánov;
- bude naďalej podporovať a propagovať účinné vykonávanie národných akčných plánov v krajinách, v ktorých sa uskutočňujú vonkajšie činnosti EÚ za podpory hlavného poradcu ESVC pre rodové otázky a rezolúcie Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov č. 1325;
- zaistí, aby sa ustanovenia tejto stratégie EÚ v oblasti žien, mieru a bezpečnosti začlenili do národných akčných plánov členských štátov EÚ a krajín mimo EÚ;

Príloha I: Otázka žien, mieru a bezpečnosti vo vonkajších politikách EÚ

Otázka žien, mieru a bezpečnosti v spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike

61. Od roku 2006 Rada opakovane potvrdila význam rodovej rovnosti a uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti v kontexte spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP) na všetkých úrovniach⁴⁴. Od prijatia Komplexného prístupu k vykonávaniu rezolúcií Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov č. 1325 a č. 1820 o ženách, mieri a bezpečnosti zo strany EÚ⁴⁵ sa vypracovala a opakovane aktualizovala⁴⁶ osobitná politika v otázkach žien, mieru a bezpečnosti pre SBOP, aby sa zaistilo uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti a vykonávanie rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN o otázkach žien, mieru a bezpečnosti od raného štádia analýzy a plánovania po vedenie misií a operácií SBOP vrátane nadviazania na ne a ich hodnotenia.
62. V roku 2016 sa uskutočnila východisková štúdia ako zhodnotenie integrácie ľudských práv a rodovej rovnosti do SBOP. Okrem základných zistení sa v tejto východiskovej štúdii⁴⁷ poukazuje aj na dosiahnutý pokrok a príkladné osvedčené postupy.

⁴⁴ Závery Rady o podpore rodovej rovnosti a uplatňovaní rodového hľadiska v krízovom riadení. 2 760. zasadnutie Rady pre všeobecné záležitosti, Brusel 13. novembra 2006.

⁴⁵ Komplexný prístup k vykonávaniu rezolúcií Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov č. 1325 a č. 1820 o ženách, mieri a bezpečnosti zo strany EÚ (15671/1/08 REV 1), 1. 12. 2008.

⁴⁶ Naposledy aktualizovaná v roku 2012: Vykonávanie rezolúcií BR OSN o ženách, mieri a bezpečnosti v súvislosti s operáciami a misiami SBOP (dokument – 5799/12).

⁴⁷ Išlo o prvú východiskovú štúdiu o integrácii ľudských práv a rodového hľadiska do SBOP. Štúdia, v ktorej sa identifikovalo 21 základných kritérií na posúdenie miery, do akej sa ľudské práva a rodová rovnosť začlenili do SBOP, sa skladá z dvoch častí: i) prípadové štúdie plánovania a vplyvu vykonané počas siedmich misií SBOP a ii) päť dotazníkov adresovaných útvarom SBOP – riaditeľstvu pre krízové riadenie a plánovanie (CPMD), útvaru pre plánovanie a vedenie civilných operácií (CPCC), Vojenskému štábu Európskej únie (EUMS), Európskej akadémii bezpečnosti a obrany (EABO) – a všetkým misiám SBOP.

63. Misie a operácie SBOP postupne zvýšili svoju poradnú kapacitu pre rodové otázky na účely väčšieho uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti a urýchlenia vykonávania politiky EÚ v otázke žien, mieru a bezpečnosti. V čase schválenia strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti [december 2018] boli v rámci všetkých civilných misií SBOP nasadení poradcovia pre rodové otázky, pričom išlo buď o samostatnú funkciu alebo úlohu vykonávanú v rámci inej funkcie⁴⁸. Vo všetkých vojenských misiách EÚ a v jednej z troch vojenských operácií SBOP je jedno pracovné miesto poradcu pre rodové otázky na plný úväzok, v útvare pre plánovanie a vedenie vojenských operácií (MPCC)/Vojenskom štábe Európskej únie (EUMS) sú tieto úlohy začlenené do inej funkcie. Žiadne z týchto pracovných miest však ešte nebolo obsadené, čo ohrozuje schopnosť EÚ dosiahnuť účinné vykonávanie.
64. Hlavnou úlohou poradcov pre rodové otázky v rámci misií a operácií SBOP je poskytovať vyšším riadiacim pracovníkom poradenstvo o rodovej analýze a integrácii rodového hľadiska do plnenia mandátu misie. Povinnosti poradcov pre rodové otázky sa líšia v závislosti od veľkosti a štruktúry misie a povahy jej mandátu. Vždy sa však týkajú vnútorných aj vonkajších aspektov. **Navonok** poradcovia pre rodové otázky pracujú priamo alebo nepriamo (napr. prostredníctvom odborníkov pre jednotlivé oblasti a mentorov) s miestnymi partnermi z hostiteľskej krajiny, napríklad pri vypracúvaní právnych predpisov alebo pri budovaní kapacít miestnych inštitúcií. **Interne** poradcovia pre rodové otázky úzko spolupracujú s riadením misie/operácie a ostatnými subjektmi misie v oblasti spôsobilostí strategického a operačného plánovania a vedenia. Vo všeobecnosti sú poradcovia pre rodové otázky sprostredkovateľmi a katalyzátormi: identifikujú, podporujú a radia. V konečnom dôsledku však nie sú zodpovední za prácu v oblasti rodovej rovnosti a systematickej integrácie rodových hľadísk do misie/operácie, pretože za to zodpovedá vedúci misie alebo veliteľ.

⁴⁸ V angličtine sa používa výraz „double-hatted“ pre úradníka, ktorý vykonáva dve rôzne úlohy.

65. V civilných misiách SBOP sa štruktúry kontaktných miest pre rodové otázky stali spoločným nástrojom používaným na to, aby sa umožnilo uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti pri vykonávaní mandátu misie. Kontaktné miesta pre rodové otázky majú ako doplnok k svojej primárnej funkcii povinnosti v oblasti rodovej rovnosti a otázok žien, mieru a bezpečnosti. Kontaktné miesta pre rodové otázky pôsobia ako kontaktné miesto a ako most medzi poradcom pre rodové otázky a rôznymi subjektmi misie. Rovnako ako v prípade poradcov pre rodové otázky závisí úloha kontaktného miesta pre rodové otázky od mandátu misie a od ich funkcií a úloh v rámci misie.
66. V záujme lepšieho preklenutia priepasti medzi politikou a praxou sa v roku 2018 vypracoval a vydal pre civilné misie SBOP súbor operačných usmernení pre uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti⁴⁹. Cieľom usmernení je: i) uľahčiť systematické uplatňovanie rodového hľadiska a prijatie politiky v oblasti rodovej rovnosti vrátane vykonávania politiky EÚ v otázke žien, mieru a bezpečnosti; a ii) podporiť jednotnejší prístup k rodovej rovnosti, posilneniu postavenia žien a programu zameranému na ženy, mier a bezpečnosť v rámci misií.

⁴⁹ The Civilian Operations Commander issued Operational Guidelines for mission management and staff on gender mainstreaming [Veliteľ civilných operácií vydal operačné usmernenia pre vedenie misií a personál týkajúce sa uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti, dokument ESVČ (2018) 747].

Otázka žien, mieru a bezpečnosti v Európskej komisii

Civilná ochrana a humanitárna pomoc

67. EÚ prijala prístup k humanitárnej pomoci zohľadňujúci rodovú rovnosť, v rámci ktorého sa rodové hľadisko uznáva ako kritérium kvality, ktoré pomáha zabezpečiť, aby sa humanitárna pomoc dostávala k najzraniteľnejším osobám a účinne reagovala na špecifické potreby žien, dievčat, chlapcov, mužov a starších žien a mužov. V pracovnom dokumente útvarov Komisie s názvom „Rodové hľadisko v rámci humanitárnej pomoci: rôznorodé potreby, uspôsobená pomoc“⁵⁰ je načrtnutý prístup EÚ k rodovým otázkam a rodovo motivovanému násiliu v oblasti humanitárnej pomoci. V pracovnom dokumente útvarov Komisie sa odkazuje na rámec zameraný na ženy, mier a bezpečnosť a komplexný prístup EÚ k vykonávaniu rezolúcií BR OSN č. 1325 a 1820 týkajúcich sa žien, mieru a bezpečnosti, ako aj 17 ukazovateľov, ktoré prijala Rada. Táto politika zahŕňa kapitolu o sexuálnom a rodovo motivovanom násilí, pričom EÚ podporuje ciele opatrenia na odstránenie takéhoto násillia.
68. Na podporu politického vykonávania týchto politík a ich vzájomnej konzistentnosti zaviedla EÚ „rodovo-vekový ukazovateľ“, ktorý sa od januára 2014 uplatňuje na všetky humanitárne projekty financované EÚ. Rodovo-vekový ukazovateľ je nástroj na vyvodenie zodpovednosti, ktorý používa štyri kvalitatívne kritériá na meranie toho, v akej miere sa do všetkých humanitárnych činností financovaných EÚ integrovali rod a vek v štádiách návrhu, monitorovania a záverečnej správy.
69. Rámec zameraný na ženy, mier a bezpečnosť je preto vysoko relevantný pre humanitárnu činnosť EÚ, najmä pokiaľ ide o uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti a ochranu pred sexuálne a rodovo motivovaným násilím v núdzových situáciách.

⁵⁰ Pracovný dokument útvarov Komisie s názvom „Rodové hľadisko v rámci humanitárnej pomoci: rôznorodé potreby, uspôsobená pomoc“, Brusel, 22. 7. 2013, SWD (2013)290 final.

Medzinárodná spolupráca a rozvoj

70. Keďže účasť a hlasy dievčat a žien na všetkých úrovniach spoločnosti sú dôležité na dosiahnutie spravodlivých a inkluzívnych spoločností, Generálne riaditeľstvo pre medzinárodnú spoluprácu a rozvoj Európskej komisie (DG DEVCO) bude v rámci vykonávania GAP II – akčného plánu EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020 – pokračovať v zintenzívnenom úsilí s cieľom prispieť merateľným spôsobom k posilneniu zmenotvornosti dievčat a žien, ich hlasu, ako aj účasti na spoločenskom, hospodárskom a politickom živote, a to aj v konfliktných a postkonfliktných situáciách.
71. Akčným plánom GAP II sa poskytuje rámec na opatrenia zamerané na výsledok a pre koordinovanú činnosť. Konsolidujú sa ním rámec, odôvodnenie a priority aktualizovaného prístupu, ktorým sa potvrdzujú politika a politické záväzky EÚ týkajúce sa rodovej rovnosti a pretavujú sa do účinnejšieho dosahovania konkrétnych výsledkov pre dievčatá a ženy, a zároveň sa podporuje účinnejšia koordinácia, vykonávanie a monitorovanie činností EÚ v tejto oblasti. Obsahuje konkrétne ciele týkajúce sa posilnenia zmenotvornosti dievčat a žien a ich zastúpenia, ako aj odstránenia všetkých foriem diskriminácie a násilia, ktorými trpia ženy a dievčatá.
72. V správe o vykonávaní GAP II z roku 2017⁵¹ sa preukázalo, že najčastejšie zvoleným cieľom delegácií EÚ v rozvojových partnerských krajinách bolo oslobodiť dievčatá a ženy od všetkých foriem násilia páchaného na nich, a to vo verejnej aj súkromnej oblasti.

⁵¹ Výročná správa o vykonávaní akčného plánu EÚ pre rodovú rovnosť II za rok 2017: Rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien: Ako môžu vonkajšie vzťahy EÚ v období 2016 – 2020 zmeniť život dievčat a žien [SWD (2018) 451 final], 15. 10. 2018.

73. Tento cieľ zahŕňa osobitný ukazovateľ „Ochrana všetkých žien a mužov všetkých vekových kategórií pred sexuálnym a rodovo motivovaným násilím v krízových situáciách prostredníctvom operácií podporovaných EÚ“, v rámci ktorého sa navrhuje zoznam ukazovateľov na meranie vplyvu činností vedených EÚ. Tieto ukazovatele okrem iného zahŕňajú: i) počet partnerských krajín EÚ vykazujúcich zníženie výskytu sexuálneho násillia ako vojnovkej zbrane; ii) počet jednotlivcov, ktorí sú priamymi príjemcami programov podporovaných EÚ, ktoré sa osobitne zameriavajú na podporu civilného budovania mieru po skončení konfliktu a/alebo predchádzania konfliktom, a iii) percento misií zameraných na udržanie mieru a budovanie mieru so špecifickými ustanoveniami na zlepšenie bezpečnosti a postavenia dievčat a žien všetkých vekových kategórií.
74. V rámci tejto tematickej priority bolo v roku 2017 nahlásených 34 nových iniciatív na posilnenie zastúpenia a politického hlasu žien, hoci len niekoľko z nich bolo zameraných na mier a bezpečnosť. Väčšina z nich sa týkala účasti žien v politike, správe a volebných procesoch a organizácií žien a posilnenia postavenia bojovníkov za ľudské práva.

Spravodlivosť, spotrebiteľia a rodová rovnosť

75. Keďže rovnosť medzi ženami a mužmi je jednou zo základných hodnôt EÚ, Európska komisia sa usiluje presadzovať rodovú rovnosť v členských štátoch a na celom svete, a to v súlade s cieľom udržateľného rozvoja OSN (SDG) 5 o rodovej rovnosti. Práca Komisie, ako je doložená v jej dokumente s názvom strategický záväzok pre rodovú rovnosť⁵², sa zameriava na týchto päť prioritných oblastí: i) zvýšenie účasti žien na trhu práce a rovnaká ekonomická nezávislosť žien a mužov; ii) zmenšenie rodových rozdielov v odmeňovaní, zárobkoch a dôchodkoch, a v dôsledku toho boj proti chudobe žien; iii) podpora rovnosti žien a mužov pri prijímaní rozhodnutí; iv) boj proti rodovo motivovanému násiliu a ochrana a podpora obetí a v) podpora rodovej rovnosti a práv žien na celom svete.
76. V súčasnosti je účasť žien na trhu práce v EÚ o 10 percentuálnych bodov nižšia než u mužov. Okrem toho ich plat je v priemere o 16 % nižší a sú menej často povyšované na dozorné a manažérske pozície. Osobitne pozoruhodným údajom je, že ženy zastávajú pozíciu výkonnej riaditeľky v menej ako 6 % hlavných verejne kótovaných spoločností v EÚ. Posilnenie ekonomického postavenia žien je dôležitým krokom smerom k rodovej rovnosti. Zdôraznilo sa to aj v pilieri sociálnych práv, ktorý Európska rada schválila minulý rok v novembri⁵³. Rodovo motivované násilie je všadeprítomným problémom v EÚ, pričom jedna z troch žien je obeťou fyzického násillia, sexuálneho násillia alebo oboch⁵⁴.

⁵² Pracovný dokument útvarov Komisie s názvom „Strategický záväzok pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2019“ [SWD (2015) 278 final], 3. 12. 2015.

⁵³ Generálne riaditeľstvo pre spravodlivosť a spotrebiteľov (Európska komisia). (apríl 2018). Správa o rovnosti žien a mužov v EÚ.

⁵⁴ Rodovo motivované násilie je všadeprítomným problémom v EÚ, pričom jedna z troch žien je obeťou fyzického násillia, sexuálneho násillia alebo oboch. Zdroj: Agentúra Európskej únie pre základné práva. (Marec 2014). Violence against women: an EU-wide survey. Main results report. (Násillie páchané na ženách: celoeurópsky prieskum. Správa o hlavných výsledkoch.)

77. Komisia využíva všetky nástroje, ktoré má k dispozícii, na dosiahnutie priorít stanovených v strategickom záväzku. Patria sem: i) monitorovanie existujúcich právnych predpisov vrátane právnych predpisov o diskriminácii v odmeňovaní, o prístupe k tovaru a službám, o zákaze sexuálneho obťažovania na pracovisku, o ochrane tehotných pracovníčok – okrem iného aj pred prepustením, o minimálnych normách v oblasti práv obetí trestných činov, ako aj o európskom ochrannom príkaze; ii) navrhovanie nových právnych predpisov, napríklad o zavedení platenej otcovskej, rodičovskej a opatrovateľskej dovolenky pre všetkých pracovníkov vrátane neprenosných období rodičovskej dovolenky pre otcov a matky a o zlepšení transparentnosti výberu členov riadiacich orgánov najväčších kótovaných spoločností; a iii) pristúpenie k Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor)⁵⁵.
78. Komisia tiež uplatňuje a vykonáva celý rad politík, ako napríklad: i) akčný plán na riešenie rozdielu v odmeňovaní žien a mužov⁵⁶, ktorý obsahuje široký a kompaktný súbor viac ako 20 konkrétnych opatrení, ktoré sa majú uskutočniť v rokoch 2018 – 2019; a ii) monitorovanie členských štátov prostredníctvom každoročného „európskeho semestra“, postupu hospodárskeho dohľadu. Komisia financuje iniciatívy občianskej spoločnosti, ako aj projekty vnútroštátnych orgánov, prostredníctvom svojho programu Práva, rovnosť a občianstvo a spolu s Eurostatom a Európskym inštitútom pre rodovú rovnosť (EIGE) prispieva k zberu kvalitných a porovnateľných údajov o rodovej rovnosti zo všetkých členských štátov EÚ.

⁵⁵ Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu, CETS č. 210, 11. 5. 2011.

⁵⁶ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Akčný plán EÚ na roky 2017 – 2019. Rozdiel v odmeňovaní žien a mužov [COM(2017) 678 final], 20. 11. 2017.

Susedská politika a rokovania o rozšírení

79. V preskúmaní európskej susedskej politiky v roku 2015⁵⁷ sa osobitne uviedlo, že sa vynaloží ďalšie úsilie na presadzovanie a posilnenie vykonávania rezolúcie BR OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti, jej následných rezolúcií a rodovej perspektívy v oblasti plánovania, vykonávania a hodnotenia spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky. Okrem toho v roku 2017 prijali členské štáty EÚ a šesť východoeurópskych partnerských krajín Východného partnerstva 20 cieľov na rok 2020, v ktorých sa uvádza, že rodová rovnosť je prierezovou záležitosťou. Táto otázka je tiež predmetom viacerých samostatných cieľov týkajúcich sa posilnenia spolupráce v oblasti bezpečnosti, najmä na podporu riešenia konfliktov a predchádzanie krízam.
80. V oznámení o politike rozširovania EÚ za rok 2016⁵⁸ sa zdôraznilo, že na zabezpečenie rovnosti medzi ženami a mužmi, najmä na trhu práce a v záujme riešenia rodovo motivovaného násillia, je potrebné ďalšie úsilie. S výnimkou jednej všetky krajiny zapojené do procesu rozširovania ratifikovali Istanbulský dohovor, ktorý obsahuje osobitné ustanovenie o situáciách ozbrojeného konfliktu aj o čase mieru (článok 2 ods. 3). Od krajín Východného partnerstva, ktoré zatiaľ dohovor neratifikovali, sa vyžaduje vynaloženie ďalšieho úsillia.
81. Tak program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť, ako aj akčný plán GAP II sú relevantnými politickými rámcami na odstránenie všetkých foriem diskriminácie a násillia, ktorými trpia ženy a dievčatá. V reakcii na neurovnané konflikty a zhoršenú bezpečnostnú situáciu sa v niektorých častiach regiónu susedstva vykonávajú viaceré činnosti. Ich cieľom je: i) zvýšiť účasť žien na iniciatívach zameraných na budovanie mieru; ii) posilniť kapacitu miestnych zainteresovaných strán v procesoch predchádzania konfliktom na miestnej úrovni a iii) posilniť interné odborné znalosti v oblasti bezpečnosti s cieľom stanoviť komplexný prístup k predchádzaniu násilnému extrémizmu.

⁵⁷ Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Správa o preskúmaní vykonávania európskej susedskej politiky [JOIN (2015) 50 final], 18. 11. 2015.

⁵⁸ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Oznámenie o politike rozširovania EÚ za rok 2016 [COM(2016) 715 final], 9. 11. 2016.

Nástroje zahraničnej politiky

82. V nariadení, ktorým sa ustanovuje nástroj na podporu stability a mieru⁵⁹, sa rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien identifikujú ako prierezové otázky, ktoré je potrebné podľa možností začleniť do všetkých činností vrátane tvorby programov. V odôvodnení 7 nariadenia sa zavádza osobitný odkaz na rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 a 1820 týkajúce sa žien, mieru a bezpečnosti, pričom sa zdôrazňuje potreba bojovať proti násiliu na ženách počas konfliktov a podporovať účasť žien na budovaní mieru.
83. Článok 3 nariadenia⁶⁰, ktorý sa vzťahuje na reakciu na krízové situácie alebo na situácie vznikajúcej krízy v záujme predchádzania konfliktom, obsahuje konkrétne ustanovenia o podpore vykonávania rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti. Ich účelom je: i) zaistiť, aby sa primerane plnili osobitné potreby žien v krízových situáciách a počas konfliktov; ii) zaistiť, aby sa v činnostiach týkajúcich sa demobilizácie a reintegrácie bývalých účastníkov bojov a ich rodín zohľadnila situácia žien zúčastňujúcich sa na bojoch, a iii) posilniť úlohu žien pri budovaní občianskej spoločnosti a ich účasť na politických procesoch a na civilnom dohľade nad bezpečnostným systémom.

⁵⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 230/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovuje nástroj na podporu stability a mieru (Ú. v. EÚ L 77, 15.3.2014, s. 1).

⁶⁰ Nariadenie (EÚ) č. 230/2014.

84. Doplnenie budovania kapacít na podporu bezpečnosti a rozvoja⁶¹ (CBSD) ako nového druhu pomoci v rámci nástroja na podporu stability a mieru umožňuje EÚ efektívnejšie podporovať partnerské krajiny pri budovaní ich kapacít na predchádzanie krízam a ich zvládanie vlastnými silami. Zmenou nariadenia, ktorým sa ustanovuje nástroj na podporu stability a mieru, sa umožňuje poskytovať pomoc vojenským aktérom na účely rozvoja a bezpečnosti pre rozvojové úlohy, a to za výnimočných a jasne vymedzených okolností: ak tieto úlohy nemôžu plniť nevojenský aktéri, ak je ohrozená existencia fungujúcich štátnych inštitúcií alebo ochrana ľudských práv, a ak sa dotknutá partnerská krajina a EÚ zhodnú na tom, že vojenský aktéri sú kľúčoví pre zachovanie, vytvorenie alebo obnovenie podmienok nevyhnutných pre trvalo udržateľný rozvoj, a to aj v období krízy a nepokojov alebo v destabilizujúcich podmienkach a situáciách. Činnosti v rámci pôsobnosti budovania kapacít na podporu bezpečnosti a rozvoja (CBSD) zohľadňujú osobitné potreby žien v konkrétnych krízových situáciách a počas konfliktov.

⁶¹ Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade: Budovanie kapacít na podporu bezpečnosti a rozvoja – umožnenie partnerom predchádzať krízam a zvládať ich, [JOIN (2015) 17 final], 28. 4. 2015.

Príloha II: Glosár

V tomto glosári sa vysvetľuje, akým spôsobom sa v tomto dokumente používajú niektoré často používané termíny.

Dvojaký prístup

V roku 1996 sa Komisia zaviazala k uplatňovaniu „dvojakého prístupu“ pri dosahovaní rodovej rovnosti. Súčasťou tohto prístupu je uplatňovanie rodovej perspektívy vo všetkých politikách a zároveň vykonávanie osobitných opatrení na odstránenie, prevenciu alebo nápravu rodových rozdielov. Oba prístupy sú previazané a nemôžu sa vzájomne nahrádzať⁶².

Osobitné opatrenia

Opatrenia zamerané na osobitnú skupinu, ktorých cieľom je odstrániť diskrimináciu a predchádzať jej alebo vyvážiť nevýhody, ktoré vyplývajú z existujúcich postojov, správania a štruktúr. Činnosť zameraná na zvýhodňovanie prístupu určitých kategórií ľudí, v tomto prípade žien, k ich zaručeným právam, a to v rovnakom rozsahu aký majú členovia iných kategórií, v tomto prípade muži⁶³.

Rod

Rod predstavuje spoločenské vlastnosti a možnosti spájané s príslušnosťou k mužskému a ženskému pohlaviu a vzťahy medzi ženami a mužmi a dievčatami a chlapcami, ako aj výlučné vzťahy medzi ženami a výlučné vzťahy medzi mužmi. Tieto vlastnosti, možnosti a vzťahy sú vytvárané spoločnosťou a nadobúdajú sa učením v rámci procesu socializácie. Sú závislé od okolností a času a dajú sa meniť. Rod určuje, čo sa za určitých okolností očakáva od ženy alebo muža, čo majú povolené a čo sa na nich cení.

⁶² <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/what-is-gender-mainstreaming>.

⁶³ http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions#Specific_actionmeasure.

Rod nie je synonymom slova „pohlavie“. Pohlavie vyjadruje biologické rozdiely medzi mužmi a ženami. Tieto rozdiely sú univerzálne a nadčasové. Nemenia sa v závislosti od miesta (rôzne krajiny) ani času (rôzne obdobia⁶⁴).

Vo väčšine spoločností sa medzi ženami a mužmi vyskytujú rozdiely a nerovnosť, a to pokiaľ ide o rozdeľovanie právomocí, vykonávanie činností, prístup k zdrojom a ich ovládanie, ako aj možnosti prijímania rozhodnutí. Rod je súčasťou širšieho sociálno-kultúrneho kontextu. Medzi ďalšie dôležité kritériá sociálno-kultúrnej analýzy patria trieda, rasa, úroveň chudoby, etnická skupina, náboženstvo a vek. Rodové úlohy a vzťahy sa počas ozbrojených konfliktov a po nich často menia. Treba poznamenať, že rod nie je len o ženách, ale o spoločnosťou vytváraných rozdieloch v situáciách medzi ženami a mužmi, ktoré môžu viesť k rozdielom, pokiaľ ide o prístup k moci, zdraviu, vedomostiam atď. Rodová perspektíva sa preto týka aj úlohy mužov.

Rodová rovnosť

Znamená rovnaké práva, povinnosti a príležitosti pre ženy a mužov a dievčatá a chlapcov. Rovnosť neznamená, že sa ženy a muži stanú rovnakými, ale že ich práva, povinnosti a možnosti nebudú závislé od toho, či sa narodí ako muž alebo žena. Rodová rovnosť znamená zohľadňovanie záujmov, potrieb a priorít žien aj mužov, uznávajúc odlišnosť rôznych skupín žien a mužov. Rodová rovnosť nie je záležitosťou žien, ale mala by sa týkať mužov aj žien, pričom obe tieto skupiny by sa mali na nej v plnej miere podieľať. Rovnosť medzi ženami a mužmi sa považuje za otázku ľudských práv a za predpoklad a ukazovateľ udržateľného rozvoja orientovaného na ľudí⁶⁵.

⁶⁴ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>.

⁶⁵ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>.

Uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti

Uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti zahŕňa (re)organizáciu, zlepšenie, rozvoj a hodnotenie procesov politík tak, aby účastníci obvykle zapojení do tvorby politík začlenili hľadisko rodovej rovnosti do všetkých politík na všetkých úrovniach a na všetkých stupňoch⁶⁶. Uplatňovanie rodovej perspektívy je proces posudzovania dôsledkov akýchkoľvek plánovaných činností vrátane právnych predpisov, politík a programov na ženy a mužov vo všetkých oblastiach a na všetkých úrovniach. Ide o spôsob začlenenia záležitostí a skúseností žien a mužov ako neoddeliteľnej súčasti tvorby, vykonávania, monitorovania a hodnotenia politík a programov vo všetkých politických, hospodárskych a spoločenských sférach, aby boli rovnako prínosné pre ženy a mužov a aby sa nerovnosť ďalej nešírila. Konečným cieľom je dosiahnutie rodovej rovnosti⁶⁷.

Všetky vonkajšie činnosti EÚ v konfliktných a nestabilných situáciách by mali vychádzať z dôslednej analýzy konfliktu založenej na dôkladnej rodovej analýze s cieľom transformovať konfliktné sociálne vzťahy a sociálne normy.

V rámci všetkých činností na predchádzanie konfliktom a v rámci iných politík vykonávaných v situáciách ovplyvnených konfliktom alebo v rizikových situáciách by sa mali vypracovať osobitné ciele týkajúce sa rodovej rovnosti, ktoré sa stanú pevným základom pre prístupy zohľadňujúce rodové hľadisko a monitorovanie pokroku. Dôležitou súčasťou uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti je potreba zabezpečiť, aby všetky všeobecné ciele boli rodovo citlivé (napr. že sa v nich stanovia transparentné a rodovo citlivé kritériá pre rozhodovacie pozície), čo by mohlo viesť k začleneniu rodovej perspektívy do všeobecného procesu.

⁶⁶ <https://www.coe.int/en/web/genderequality/what-is-gender-mainstreaming>.

⁶⁷ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>.

Rodová analýza

Rodová analýza je kritické posúdenie toho, ako rozdiely súvisiace s rodovými úlohami, činnosťami, potrebami, možnosťami, právami a nárokmi ovplyvňujú ženy, mužov, dievčatá a chlapcov v určitých situáciách alebo kontextoch. Rodová analýza skúma vzťahy medzi ženami a mužmi, ich prístup k zdrojom a kontrolu týchto zdrojov, ako aj obmedzenia, ktorým vo vzájomnom porovnaní čelia. Rodová analýza by sa mala začleniť do posúdení všetkých odvetví alebo situačných analýz, aby sa zabezpečilo, že prijaté opatrenia nezhoršia rodovo podmienenú nespravodlivosť a nerovnosť, a aby sa v rámci možností podporovala väčšia rovnosť a spravodlivosť v rodových vzťahoch.

S cieľom zabezpečiť, aby činnosti EÚ v konfliktných a nestabilných situáciách nespôsobili škodu, sa pri všetkých činnostiach musí uplatňovať analýza konfliktu, ktorej súčasťou je dôkladná rodová analýza, to znamená, že pri týchto činnostiach sa zohľadní možný rozdielny postavenie žien a mužov a mocenské vzťahy medzi rôznymi časťami obyvateľstva prostredníctvom formálnych a neformálnych inštitúcií v spoločnosti.

Rodová analýza odhalí vzorce začlenenia a vylúčenia, a to na základe pohlavia a rôznych ďalších faktorov, ako sú sociálno-ekonomická trieda, etnická príslušnosť, náboženstvo, vek, zdravotné postihnutie, zemepisný pôvod, sexuálna orientácia, rodinný stav, rodičovstvo, stupeň vzdelania atď., a preto je kľúčovým prvkom zmysluplných analýz situácií a konfliktov.

Sexuálne a rodovo motivované násilie

Sexuálne a rodovo motivované násilie je zastrešujúci pojem pre všetky poškodzujúce činy páchané proti vôli človeka a založené na sociálne podmienených (rodových) rozdieloch medzi mužmi a ženami. Činy sexuálne a rodovo motivovaného násilia porušujú viaceré všeobecné ľudské práva chránené prostredníctvom medzinárodných nástrojov a dohovorov. Mnohé – ale nie všetky – formy sexuálne a rodovo motivovaného násilia sú podľa vnútroštátnych zákonov a politík nezákonné a predstavujú trestné činy. Sexuálne a rodovo motivované násilie postihuje na celom svete viac ženy a dievčatá ako mužov a chlapcov. Napriek tomu je potrebné poznamenať, že aj muži a chlapci sa môžu stať obeťami rodovo motivovaného násilia vrátane sexuálneho násilia.

Definícia sexuálneho násilia nebola dohodnutá. V rámci všeobecne uplatňovaných definícií je ním akýkoľvek akt sexuálnej povahy, alebo pokus o dosiahnutie sexuálneho aktu, vykonaný na základe donútenia.

Znásilnenie a iné formy sexuálneho násilia spáchané v kontexte medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu predstavujú porušenie medzinárodného humanitárneho práva. Všetky strany ozbrojeného konfliktu musia dodržiavať zákaz sexuálneho násilia.

Všetky štáty majú povinnosť trestne stíhať páchatel'ov. Znásilnenie a iné formy sexuálneho násilia sú zakázané podľa zmluvného (štvrtý Ženevský dohovor, ako aj dodatkové protokoly I a II) a obyčajového práva uplatniteľného v medzinárodných aj vnútroštátnych ozbrojených konfliktoch⁶⁸.

⁶⁸ <https://www.icrc.org/en/document/sexual-violence-armed-conflict-questions-and-answers>.
<https://www.icrc.org/eng/resources/documents/statement/2013/united-nations-women-statement-2013-10-16.htm>.

„Rodovo motivované násilie“ a „násilie páchané na ženách“ sú termínmi, ktoré sa často používajú ako synonymá, keďže väčšinu rodovo motivovaného násilia páchajú muži na ženách a dievčatách. Je však dôležité zachovať „rodový“ aspekt tohto konceptu, keďže sa ním zdôrazňuje skutočnosť, že násilie páchané na ženách je prejavom mocenskej nerovnosti medzi ženami a mužmi⁶⁹.

Sexuálneho násilia sa dopustí páchateľ, ak vykoná akt sexuálnej povahy na jednej alebo viacerých osobách alebo tieto osoby prinúti k vykonaniu aktu sexuálnej povahy silou, hrozbou sily alebo donútením, napríklad strachom z násilia, nátlakom, obmedzením slobody, psychologickým nátlakom alebo zneužitím moci, voči týmto osobám alebo inej osobe, alebo zneužitím nátlakového prostredia alebo neschopnosti týchto osôb vyjadriť skutočný súhlas⁷⁰.

Sexuálne vykorisťovanie a zneužívanie

Sexuálne vykorisťovanie je zneužitie zraniteľnosti, rozdielu v mocenskom postavení alebo dôvery na sexuálne účely alebo pokus oň, vrátane okrem iného peňažného, spoločenského alebo politického zisku zo sexuálneho vykorisťovania. Sexuálne zneužitie je fyzický kontakt sexuálnej povahy alebo vyhrážanie sa ním, či už s použitím sily alebo za nerovných alebo nátlakových podmienok⁷¹.

EÚ zabezpečí nulovú toleranciu voči sexuálnemu vykorisťovaniu a zneužívaniu. Dosiahne sa to uplatňovaním zavedených mechanizmov v oblasti zodpovednosti na celý personál EÚ vrátane zamestnancov, personálu nasadeného v misiách alebo podporného personálu iného charakteru, ako aj na vyslaný alebo zmluvný personál. Mechanizmy budú riešiť všetky obvinenia zo sexuálneho vykorisťovania a zneužívania rýchlo, účinne a spravodlivo.

Mechanizmy, ktoré sa zaoberajú porušovaním kódexov správania a noriem správania patria do pôsobnosti hierarchie riadenia a ľudských zdrojov, a nie do pôsobnosti poradcov pre ľudské práva a rodové otázky.

⁶⁹ <http://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>.

⁷⁰ Skutkové podstaty trestných činov Medzinárodného trestného súdu (Elements of Crimes of the International Criminal Court).

⁷¹ V súlade s normami OSN (ST/SGB/2003/13) a definíciou použitou v Modernizovaných všeobecných normách správania z marca 2018 (6877/18).

Monitorovanie

Prebiehajúci proces sledovania informácií vrátane špecifických parametrov a zabezpečovanie plnenia cieľov.

Preskúmanie

Pravidelné hodnotenie vykonávania zásahov s osobitným zameraním na operačný rozmer.

Hodnotenie

Systematické použitie dôkazov na vyhodnotenie úspešnosti politík pri dosahovaní ich cieľov a predovšetkým na zistenie toho, prečo sú alebo nie sú účinné.

Príloha III: Rezolúcia BR OSN č. 1325 a nasledujúce rezolúcie BR OSN o ženách, mieri a bezpečnosti

Rezolúcia BR OSN č. 1325, ktorá bola prijatá 31. októbra 2000, je prvou rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN zameranou na riešenie neprimeraného a mimoriadneho vplyvu ozbrojených konfliktov na ženy. Prostredníctvom rezolúcie BR OSN č. 1325 sa posilňujú predchádzajúce medzinárodné a regionálne právne záväzky a dohovory týkajúce sa žien, mieru a bezpečnosti a stanovuje sa séria nových zásad. Zdôrazňuje sa v nej nevyhnutnosť rovnocennej a zmysluplnej účasti žien ako aktívnych činiteliek v oblasti predchádzania konfliktom a ich riešenia, mierových rokovaní, budovania a udržiavania mieru, humanitárnej reakcie a obnovy po skončení konfliktu. Vyzýva členské štáty, aby zabezpečili rovnocennú účasť žien v rámci všetkých snáh o zachovanie a presadzovanie mieru a bezpečnosti, a ich plné začlenenie do tohto procesu. Okrem toho naliehavo vyzýva všetkých aktérov, aby zvýšili účasť žien a začlenili rodovú perspektívu do všetkých snáh Organizácie Spojených národov o dosiahnutie mieru a bezpečnosti, vrátane demobilizácie, odzbrojenia a reintegrácie (DDR) a reformy bezpečnostného sektora (SSR).

Bezpečnostná rada OSN prijala 19. júna 2008 rezolúciu č. 1820 o sexuálnom násilí počas konfliktu, ktorá výslovne spája otázku sexuálneho násillia ako súčasti vojenskej taktiky so zachovaním medzinárodného mieru a bezpečnosti. Rezolúciou BR OSN č. 1820 sa posilňuje rezolúcia BR OSN č. 1325, pretože sa v nej uznáva, že páchanie sexuálneho násillia je často rozsiahle a systematické a môže brániť obnoveniu medzinárodného mieru a bezpečnosti. Bezpečnostná rada má teraz jasný mandát na riešenie sexuálneho a rodovo motivovaného násillia, a to aj prostredníctvom sankcií a odbornej prípravy zameranej na kvalifikáciu personálu v teréne na účely predchádzania týmto problémom a ich riešenia. V rezolúcii sa zdôrazňuje, že sexuálne násillie páchané ozbrojenými subjektmi na civilnom obyvateľstve predstavuje vojnový zločin a vyžaduje od strán ozbrojeného konfliktu, aby bezodkladne vykonali príslušné opatrenia na ochranu civilného obyvateľstva pred sexuálnym násillím, vrátane odbornej prípravy jednotiek a vykonávania disciplinárnych opatrení.

V rezolúcii BR OSN č. 1888, ktorá bola prijatá 30. septembra 2009, sa pripomína, že sexuálne násilie zhoršuje ozbrojený konflikt a bráni medzinárodnému mieru a bezpečnosti. V uznesení sa takisto vyzýva, aby sa prevzala iniciatíva pri riešení sexuálneho násillia počas konfliktov a aby sa na miesta výskytu prípadov sexuálneho násillia počas konfliktu nasadzovali tímy expertov. Nasledujúca rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 1889, ktorá bola prijatá 5. októbra 2009, sa zameriava na budovanie mieru po skončení konfliktu a účasť žien na všetkých úrovniach mierových procesov, pričom sa v nej vyzýva na vypracovanie hodnotiacich ukazovateľov vykonávania rezolúcie BR OSN č. 1325 (2000).

Bezpečnostná rada OSN prijala 16. decembra 2010 rezolúciu č. 1960, v ktorej sa opakuje výzva na ukončenie sexuálneho násillia počas konfliktu a na vytvorenie záznamového mechanizmu. Rezolúcia vysiela priame politické posolstvo, že so sexuálnym násillím sú spojené následky, medzi ktoré patrí zaradenie do výročnej správy generálneho tajomníka, postúpenie vecí sankčnému výboru OSN a Medzinárodnému trestnému súdu, medzinárodné odsúdenie a odškodnenie.

Cieľom rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2106, ktorá bola prijatá 24. júna 2013, je skôr sfunkčniť súčasné povinnosti týkajúce sa rezolúcie BR OSN č. 1325 a nasledujúcich rezolúcií, než vytvárať nové štruktúry a iniciatívy. Okrem toho sa zameriava na účasť žien v boji proti sexuálnemu násilliu a podporuje prístup k spravodlivosti.

Bezpečnostná rada OSN prijala 18. októbra 2013 rezolúciu č. 2122, v ktorej sa stanovujú konkrétne metódy boja proti nedostatočnej účasti žien a v ktorej sa uznáva potreba riešiť základné príčiny ozbrojených konfliktov a bezpečnostných rizík, ktorým čelia ženy, pričom sa v nej výslovne potvrdzuje, že pre trvalo udržateľný mier je nevyhnutný „integrovaný prístup“. V rezolúcii sa tiež spája odzbrojenie s rodovou rovnosťou, keďže sa v nej spomína Zmluva o obchodovaní so zbraňami (ATT).

V rezolúcii Bezpečnostnej rady OSN č. 2242, ktorá bola prijatá 13. októbra 2015, sa nabáda k hodnoteniu stratégií a zdrojov so zreteľom na vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť a žiada sa v nej o zvýšenie rozpočtových prostriedkov na odbornú prípravu, analýzu a programy zohľadňujúce rodovú otázku. Zároveň sa v nej zdôrazňuje dôležitosť spolupráce s občianskou spoločnosťou, pričom sa trvá na tom, že rodová otázka by sa mala vnímať ako prierezová problematika, ktorá je súčasťou programov zameraných na boj proti násilnému extrémizmu/terorizmu.

Program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť sa okrem toho ešte viac rozšíril vďaka dvom nasledujúcim rezolúciám BR OSN, a to rezolúcii BR OSN č. 2272 (2016) o sexuálnom vykorisťovaní a zneužívaní a rezolúcii BR OSN č. 2331 (2016) o obchodovaní s ľuďmi v konfliktných situáciách.

Príloha IV: Informatívny zoznam politík v oblasti žien, mieru a bezpečnosti

- Komplexný prístup k vykonávaniu rezolúcií BR OSN č. 1325 a 1820 o ženách, mieri a bezpečnosti zo strany EÚ, Rada Európskej únie (2008 – dokument 15671/1/08)
- Ukazovatele pre komplexný prístup k vykonávaniu rezolúcií BR OSN č. 1325 a 1820 o ženách, mieri a bezpečnosti zo strany EÚ (2010 – dokument 11948/10)
- Správa o ukazovateľoch EÚ pre komplexný prístup k vykonávaniu rezolúcií BR OSN č. 1325 a 1820 o ženách, mieri a bezpečnosti zo strany EÚ (2011 – dokument 9990/11)
- Vykonávanie rezolúcií BR OSN o ženách, mieri a bezpečnosti v súvislosti s operáciami a misiami SBOP (2012 dokument – 7109/12)
- Strategický rámec EÚ a akčný plán pre ľudské práva a demokraciu (2012 – dokument 11855/12)
- Druhá správa o ukazovateľoch EÚ pre komplexný prístup k vykonávaniu rezolúcií BR OSN č. 1325 a 1820 o ženách, mieri a bezpečnosti zo strany EÚ (2014 – dokument 6219/14)
- „Neoficiálny dokument o ukončení sexuálneho násillia v konfliktoch – usmernenia pre praktické opatrenia na úrovni EÚ“ (2014 – dokument PSC MD 155/14)
- Správa o pokroku týkajúca sa „neoficiálneho dokumentu o ukončení sexuálneho násillia v konfliktoch – usmernenia pre praktické opatrenia na úrovni EÚ“ (2015)
- Príspevok EÚ ku globálnej štúdii o ženách, mieri a bezpečnosti (2015 – dokument 7595/15)
- Akčný plán pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020 vo vonkajších vzťahoch EÚ (2015 – dokument 13201/15) a súvisiaci spoločný pracovný dokument útvarov Komisie (2015 – SWD (2015) 182 final)
- Dokument Komisie Strategický záväzok pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2019 (2015 – SWD (2015) 278 final)
- Akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu na obdobie rokov 2015 – 2019 (2015 – dokument 10897/15)
- Pätnásle výročie rezolúcie BR OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti a jej celkové preskúmanie – záväzky EÚ a jej členských štátov (2015 – dokument 12904/15)

- Globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ (2016)
- Závery Rady o Globálnej stratégii pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie (2016 – dokument 13202/16)
- Plán vykonávania globálnej stratégie EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany (2016 – dokument 14392/16)
- Závery Rady o vykonávaní globálnej stratégie EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany (2016 – dokument 14149/16)
- Správa o základnej štúdii o začleňovaní ľudských práv a rodového hľadiska do spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky Európskej únie (2016 – dokument 15726/16)
- Kódex správania a disciplíny pre civilné misie EÚ v oblasti SBOP (2016 – dokument 12076/16)
- Modernizované všeobecné normy správania pre misie a operácie SBOP (2018 – dokument 6877/18)
- Revidované ukazovatele pre komplexný prístup k vykonávaniu rezolúcií BR OSN č. 1325 a 1820 o ženách, mieri a bezpečnosti zo strany EÚ (2016 – dokument 10805/16)
- Druhá správa o pokroku týkajúca sa „neoficiálneho dokumentu o ukončení sexuálneho násillia v konfliktoch – usmernenia pre praktické opatrenia na úrovni EÚ“ (2016 – dokument PSC MD 17/16)
- Tretia správa o pokroku týkajúca sa „neoficiálneho dokumentu o ukončení sexuálneho násillia v konfliktoch – usmernenia pre praktické opatrenia na úrovni EÚ“ (2016 – dokument 14329/16)
- 2017/NEOFICIÁLNY DOKUMENT hlavného poradcu ESVČ pre rodové otázky – neoficiálny PLÁN A PRACOVNÝ PLÁN týkajúci sa rodovej otázky/rovnosti, posilnenia postavenia žien a vykonávania rezolúcie BR OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti (2017 – WK 665/2017 INIT)
- Európsky konsenzus o rozvoji (2017 – dokument 9459/17) Spoločné oznámenie – Strategický prístup k odolnosti v rámci vonkajšej činnosti EÚ (2017 – JOINT (2017) 21 final).